

MAPOVÁNÍ POTŘEB UŽIVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB V MČ PRAHA 1

**na základě dotazníkového šetření mezi obyvateli MČ Praha 1
uskutečněného v lednu – únoru 2010**

Vypracovala: Agora CE
Petra Rezka 12
Praha 4
www.agora-ce.cz

Obsah

	strana
<u>I. Metodologie</u>	3
<u>II. A – Senioři</u>	5
<u>II. B – Rodina, děti a mládež</u>	20
<u>III. Shrnutí</u>	38

Poznámky pro čtenáře:

- a) *Na následujících stránkách pracujeme s velkým množstvím grafů a tabulek. U každého grafu či tabulky je uvedeno číslo N, které představuje počet respondentů, kteří odpověděli na danou otázku. Např. N = 470, na otázku odpovídalo 470 respondentů. Je naprosto přirozené, že ne každý odpověděl na všechny otázky. V textu se většinou k počtu respondentů, kteří na danou otázku odpověděli, nevracíme. Přesto čtenářům doporučujeme, aby pečlivě sledovali údaje o počtu respondentů, kteří na danou otázku odpověděli.*
- b) *U většiny otázek mohli respondenti vybrat více než jednu odpověď. Uváděná procenta se ale vztahují k počtu respondentů odpovídajících na danou otázku. Součet těchto procent proto bývá vyšší než 100%.*
- c) *Není-li uvedeno jinak, v tabulkách jsou absolutní počty respondentů, kteří jednotlivé varianty a výpovědi uvedli. Někde jsou i procentuální podíly, které jsou vztaženy k počtu respondentů, kteří odpovídali na danou otázku.*

I. Metodologie

MČ Praha 1 se zapojila do projektu Komunitní plánování rozvoje sociálních služeb. Doposud proběhlo veřejné setkání poskytovatelů sociálních služeb na území MČ Praha 1 (duben 2009). Na podzim roku 2009 byly vytvořeny a začaly se scházet pracovní skupiny. Dalším krokem v tomto projektu, a to již za aktivní účasti pracovních skupin, bylo mapování potřeb stávajících a potenciálních uživatelů sociálních služeb. Odborně a metodicky konzultovala přípravu průzkumu potřeb uživatelů sociálních služeb Agora Central Europe. Obsahová náplň záležela na rozhodnutí a potřebách jednotlivých pracovních skupin.

V rámci plánování rozvoje sociálních služeb vznikly v MČ Praha 1 **čtyři pracovní skupiny**, které se zaměřují na různé cílové skupiny uživatelů:

1. pracovní skupina: **senioři**
2. pracovní skupina: **osoby se zdravotním postižením**
3. pracovní skupina: **rodina, děti a mládež**
4. pracovní skupina: **osoby ohrožené sociálním vyloučením**

Skupina osob ohrožených sociálním vyloučením je velmi členitá a pestrá a zahrnuje v sobě další podskupiny. Proto se pracovní skupina rozhodla zatím tyto osoby neoslovovat jednotným dotazníkem, který by přinesl jen obecné a základní informace. Až v průběhu pravidelné aktivity této pracovní skupiny může vyplynout potřeba blíže a analyticky se zaměřit na sledovanou cílovou skupinu, resp. některou její podskupinu.

Na schůzkách jednotlivých pracovních skupin byly vytvořeny dotazníky pro jednotlivé cílové skupiny, jejichž úkolem bylo odhalit zkušenosti se službami, potřeby a problémy uživatelů (klientů) různých sociálních služeb v městské části i mimo ni, dále jejich spokojenost s šíří nabídky služeb, potřebu jiných služeb, které v městské části chybí, nebo náměty na celkové zkvalitnění života jednotlivých skupin obyvatel v Praze 1. Dotazování proběhlo anketní formou, bylo na uvážení každého představitele sledovaných cílových skupin, zda dotazník vyplní, či ne.

Organizačně zajišťovala průběh průzkumu a dohlížela na distribuci dotazníků koordinátorka KPSS v Praze 1.

Dotazníky byly mezi stávající uživatele a potenciální uživatele sociálních služeb distribuovány několika způsoby:

- dotazníky pro seniory byly distribuovány plošně prostřednictvím České pošty do všech schránek v MČ
- dotazníky pro rodiny s dětmi byly rovněž distribuovány plošně do všech schránek v MČ
- do distribuce se také zapojili někteří poskytovatelé sociálních služeb v MČ Praha 1, kteří jednak informovali své klienty o dotazování a možnosti vyplnit dotazník a dotazníky také rozdávali

Distribuce a sběr finálních dotazníků proběhly v měsících lednu a únoru 2010. Respondenti, kteří dotazník vyplnili, jej většinou vraceli na určených sběrných místech (do sběrných boxů), někteří přímo poskytovatelům.

V rámci jednotlivých cílových skupin uživatelů soc. služeb jsme získali různé počty dotazníků:

- ve skupině **senioři** se vrátilo správně a kompletně vyplněných 240 dotazníků
- ve skupině **rodina, děti, mládež** se vrátilo správně a kompletně vyplněných 95 dotazníků
- ve skupině **osoby se zdravotním postižením** se vrátilo jen 11 vyplněných dotazníků¹

Tento materiál je jen jedním z podkladů pro práci jednotlivých pracovních skupin. Při práci na samotném plánu je potřeba shromáždit a využít všechny dostupné informace a materiály, dále jsou velmi důležité zkušenosti a znalosti

¹ Tento počet dotazníků neumožňuje analytické zpracování a poskytnutí souhrnných výsledků. V případě této cílové skupiny bude třeba klást větší důraz na aktivitu samotné pracovní skupiny a na to, jaké podklady pro svou práci shromáždí.

2010

situace samotných poskytovatelů – ti jsou odborníky na místní situaci a potřeby svých klientů velmi dobře znají a jsou schopni pečlivě posoudit, jaká pomoc chybí a zohlednit své znalosti při tvorbě patřičné části plánu.

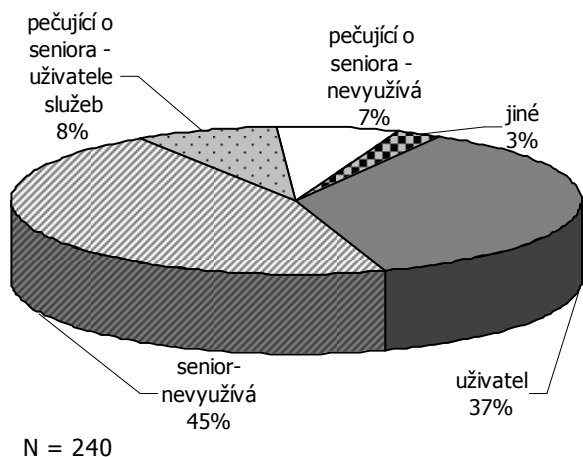
Je potřeba ještě připomenout, že tento materiál neposkytuje reprezentativní výstupy, to znamená, že jeho výsledky nelze zobecnit na celé cílové skupiny uživatelů. Např. nemůžeme tvrdit, že odhalené problémy a názory platí obecně pro všechny seniory žijící v Praze 1. Interpretujeme pouze názory lidí, kteří měli chuť a čas zapojit se do šetření potřeb, podělit se o své zkušenosti a názory a tím i pomoci nastavit systém služeb tak, aby (v rámci možností) uspokojil co nejvíce klientů.

II. A - Senioři

1. Struktura vzorku – aneb kdo nám odpověděl

Podařilo se nám získat názory a informace od **240 osob**, které se prostřednictvím dotazníku vyjádřily k poskytování sociálních služeb určených seniorům. Vztah těchto osob k problematice sociálních služeb pro seniory naznačuje graf č. 1.

Graf č. 1 – Vztah dotázaných k problematice seniorů

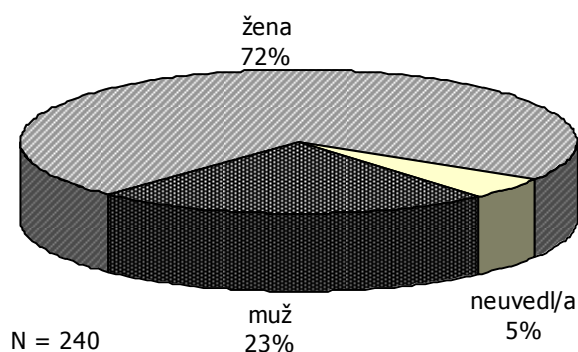
Z celkového počtu dotázaných v současné době jen necelá polovina (45%) využívá některou ze sociálních služeb. 37% z nich tvoří přímo uživatelé služeb, 8% pak osoby pečující o rodinného příslušníka nebo jinou blízkou osobu, která využívá služby pro seniory.

Ostatní senioři nebo osoby pečující, kteří se k problematice života seniorů vyjádřili, jsou potenciálními uživateli služeb a jejich názory jsou proto rovněž cenné. Z celkového počtu dotázaných tvoří senioři, kteří zatím žádnou službu nevyužívají, 45%, a 7% pak ti, kteří o seniora pečují, ale zatím se obejdou bez pomoci sociálních služeb.

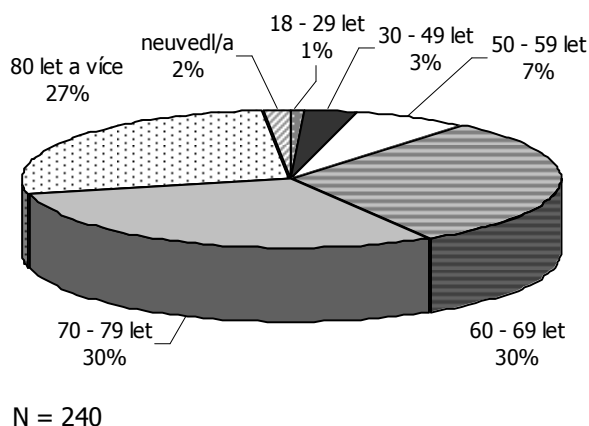
O své názory se s námi podělily přibližně ze tří čtvrtin ženy (72%), téměř čtvrtinu vzorku tvoří muži (graf č. 2).

Co se věkového složení dotázaných týče, jak naznačuje graf č. 3, dotázaní se celkem rovnoměrně rozdělili na tři skupiny: necelou třetinu tvoří senioři ve věku 60 – 69 let, další téměř třetinu senioři ve věku 70 – 79 let a více než čtvrtinu senioři ve věku 80 let a starší. Dotázaní mladší 60 let jsou zastoupeni 11%. Jedná se většinou o osoby pečující, nebo seniory nevyužívající žádné služby. Zanedbatelně jsou v této věkové kategorii zastoupeni i senioři – uživatelé služeb.

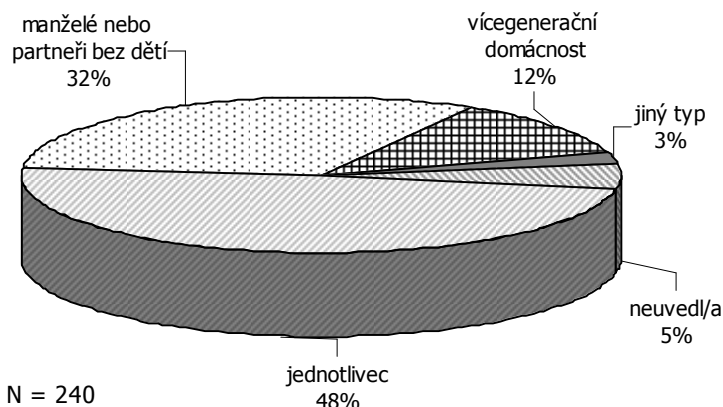
Graf č. 2 – Struktura dotázaných podle pohlaví

Graf č. 3 – Struktura dotázaných podle věku

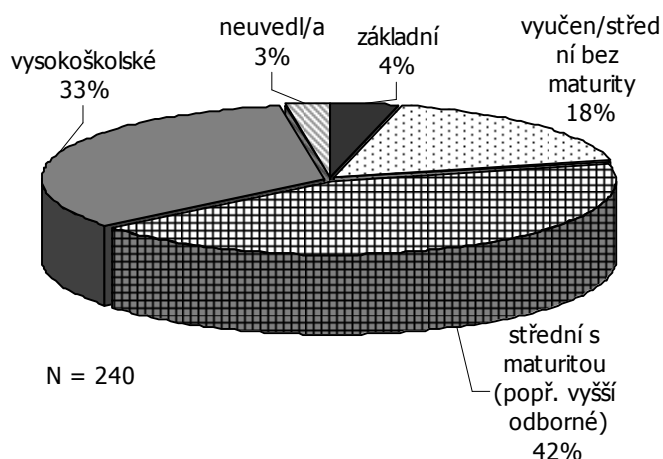
Graf č. 4 – Složení domácnosti dotázaných

Jak je vidět z grafu č. 4, téměř polovina seniorů žije sama (48%) a třetina s manželem/kou nebo partnerem/kou. Vícegenerační domácnosti jsou zastoupeny 12%.

Mezi našimi dotázanými převažují lidé se středním, případně vyšším odborným vzděláním (42%), vyučení bez maturity tvoří necelou pětinu. Jednou třetinu jsou zastoupeni vysokoškoláci, a pouze 4% dotázaných mají jen základní vzdělání (graf č. 5).

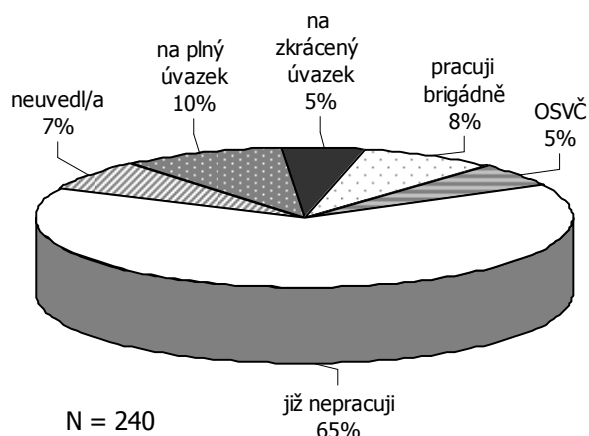
Graf č. 5 – Vzdělání

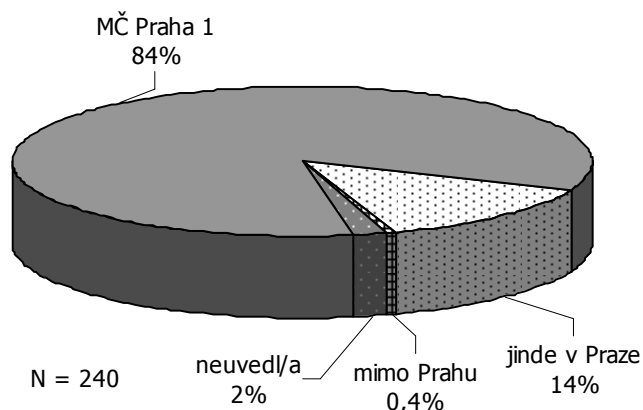
Vzhledem k věkovému složení našeho souboru je pochopitelné, že většina dotázaných již nepracuje (uvedlo 65%). I mezi seniory nad 69 let jsou ale tací, kteří pracují, ať už na zkrácený úvazek, brigádně nebo jako OSVČ. Ze 137 seniorů ve věku 70 let a více je jich ekonomicky aktivních 9%. Je otázkou, v kolika případech se jedná o nucený přívídělek z důvodu špatné ekonomické situace, a kdy jde čistě o snahu být i v důchodovém věku aktivní.

Na plný úvazek pracuje desetina našich dotázaných. Jedná se pochopitelně o mladší seniory a osoby pečující. Složení souboru dle pracovní aktivity znázorňuje graf č. 6.

Graf č. 6 – Zaměstnání

Graf č. 7 - Bydliště

Ačkoliv byl dotazník určen pro obyvatele Prahy 1, vyplnili ho i obyvatelé jiných městských částí a jeden mimopražský, celkem 14% dotázaných. Někteří z nich jsou uživateli služeb, a do Prahy 1 za tímto účelem zřejmě dojíždějí. Mimo Prahu 1 bydlí i někteří dotázaní, pečující o seniora, který ale může být obyvatelem této městské části. 11 dotázaných, žijících mimo Prahu 1, se zařadilo do kategorie senior nevyužívající žádné služby a k problematice života seniorů v Praze 1 mají zřejmě jiný vztah. Více než čtyři pětiny (84%) respondentů jsou obyvateli městské části Praha 1 (graf č. 7).

2. Využívání sociálních služeb

Ze seznamu sociálních služeb, určených pro seniory, měli dotázaní vybrat a označit všechny, které v současnosti využívají, případně uvést další jimi využívané služby.

Téměř polovina dotázaných uživatelů (46%) využívá nabídky pečovatelské služby, která pomáhá se zajištěním základních potřeb seniorů. Konkrétně zmíněnými poskytovateli těchto služeb byli např.: Život 90, Středisko sociálních služeb Praha 1, Lusi Praha 1 nebo Dům s pečovatelskou službou Pštrosova 18.

Využívané je rovněž sociální poradenství (uvedlo 33% dotázaných), jehož prostřednictvím se mohou senioři snáze zorientovat v různých životních situacích a dozvědět se o možnostech jejich řešení. Mezi našimi dotázanými, kteří uvedli konkrétního poskytovatele, jsou nejčastěji uživateli poradenských služeb poskytovaných organizací Život 90. Téměř třetina dotázaných uživatelů (31%) využívá v Praze 1 jiné služby, než ty, uvedené v našem seznamu. Nejčastěji zmiňovanou službou je telefonická krizová pomoc nebo-li senior telefon, provozovaný organizací Život 90. Uvedena byla také donáška obědů nebo pedikúra. Není však jisté, zda se nejedná o služby poskytované pečovatelskou službou, které uživatelé zařadili do jiných služeb.

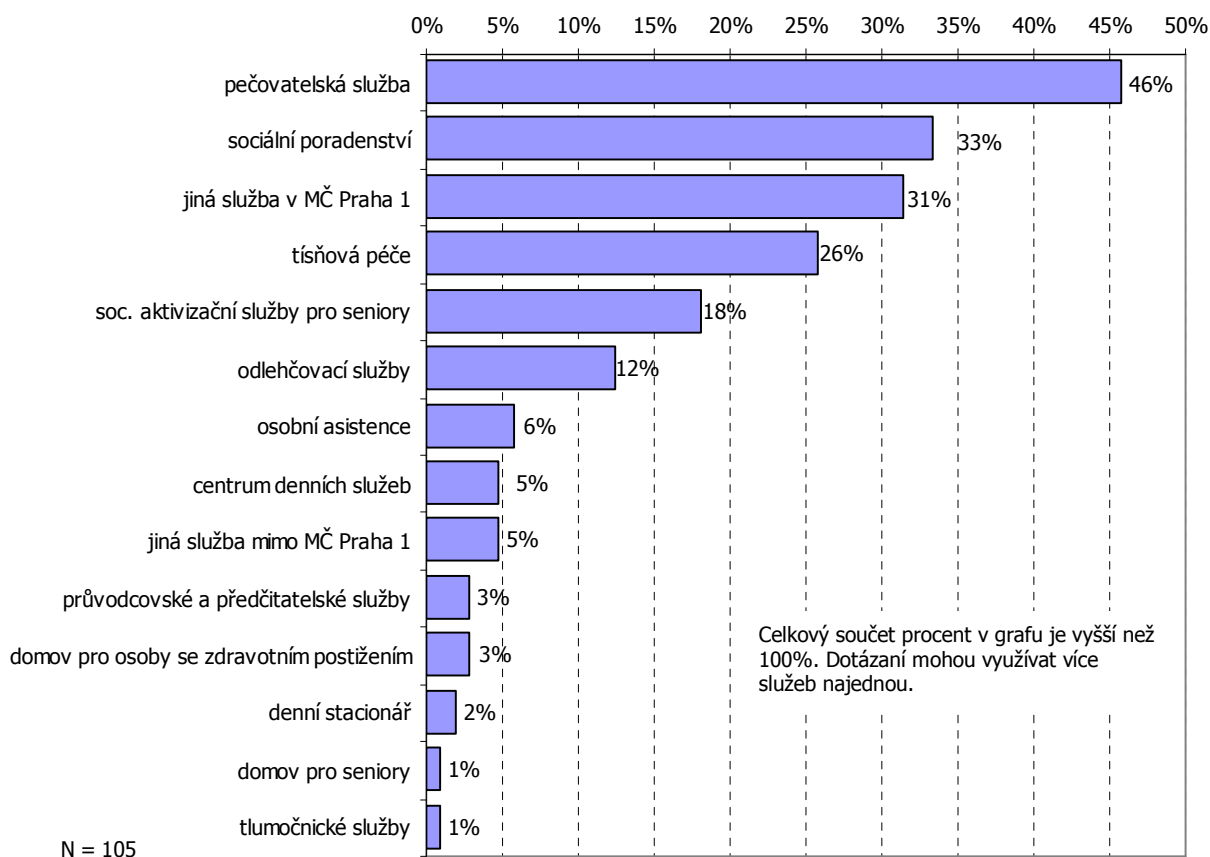
Čtvrtina našich uživatelů služeb využívá možnosti okamžité pomoci na zavolání telefonem nebo stisknutím tísňového tlačítka, necelá pětina (18%) je uživatelem sociálně aktivizačních služeb. Konkrétně uvedeným poskytovatelem těchto služeb je opět Život 90, v případě výletů pro seniory Mgr. Karel Ulm.

Ti, kteří pečují o osobu blízkou, občas rádi využijí tzv. odlehčovací služby, jejichž prostřednictvím je o seniora postaráno i v době, kdy nelze péči zajistit osobou pečující. Za uživatele těchto služeb se označilo 12% dotázaných a uvedeným poskytovatelem je opět Život 90.

Ostatní služby jsou využívány méně než 10% uživatelů, jak znázorňuje graf č. 8. Ze služeb, uvedených v dotazníku, tak jak je vytypovala pracovní skupina, nikdo z našich dotázaných nevyužívá: týdenní stacionář, domov se zvláštním režimem, chráněné bydlení. Skutečnost, že je v našem vzorku zastoupeno více uživatelů některých služeb a některých poskytovatelů, a jiné naopak nevyužívá nikdo, rozhodně nemůže nic vypovídat o kvalitě či potřebnosti jednotlivých služeb. Je pouze věcí náhody, že dotazník, mapující potřeby seniorů v Praze 1, vyplnili právě uživatelé těchto služeb.

2010

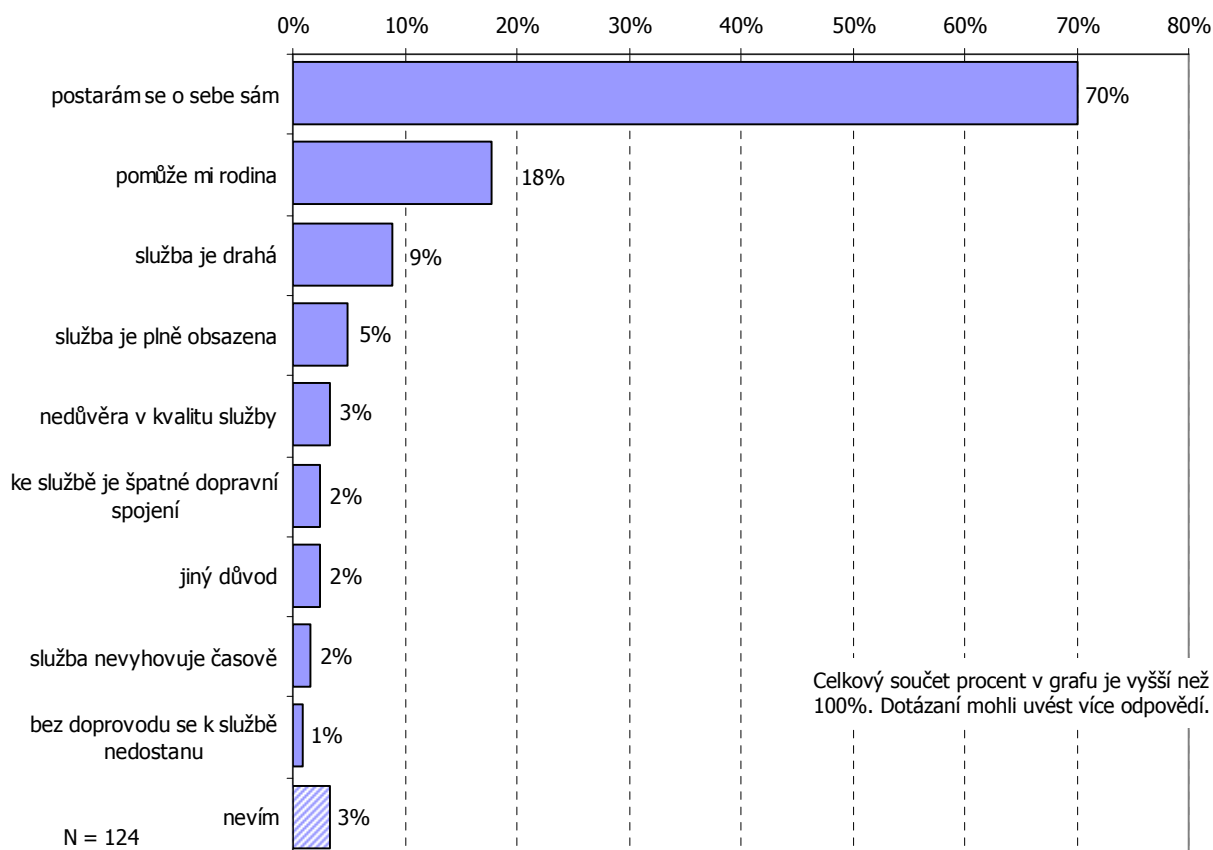
Graf č. 8 – Využívané služby

K problematice života seniorů se vyjádřili nejen uživatelé služeb či jejich rodinní příslušníci, ale také ti, kteří v současnosti žádnou službu nevyužívají. Zajímali jsme se o to, jaké mohou být důvody nevyužívání služeb.

Jak se dalo předpokládat, jednoznačně nejčastějším důvodem je soběstačnost. 70% dotázaných se o sebe dokáže postarat samo a pomoc sociálních služeb proto zatím nepotřebuje. U 18% našich seniorů je pomoc a péči schopna zajistit rodina, a nemají proto důvod vyhledávat sociální služby. Mezi našimi dotázanými jsou ale i senioři, kteří by některou ze sociálních služeb využít chtěli, ale nemohou. Důvodem je např. cenová nedostupnost (zmínilo 9% dotázaných), nedostatečná kapacita (5%) nebo nedůvěra v kvalitu služby (3%). Ostatní, spíše ojedinělé důvody, viz graf č. 9.

Graf č. 9 – Důvod nevyužívání služeb

Snažili jsme se rovněž zmapovat, u koho by dotázaní hledali pomoc v případě nemožnosti postarat se sami o sebe. Ukazuje se, že se senioři značně spoléhají na síť sociálních služeb, na jejichž poskytovatele by se v případě potřeby obrátilo 40% našich dotázaných, což je více než těch, kteří by pomoc a oporu hledali v okruhu své rodiny (31%). Důvěru v poskytnutí pomoci mají dotázaní i vůči Úřadu městské části, obrátilo by se na něj 22% z nich. U lékaře by pomoc hledalo 12% respondentů, mezi přáteli pak 9%. 5% dotázaných zatím neví, koho by o pomoc požádalo (Tabulka č. 1).

Tab. 1 – Žádost o pomoc

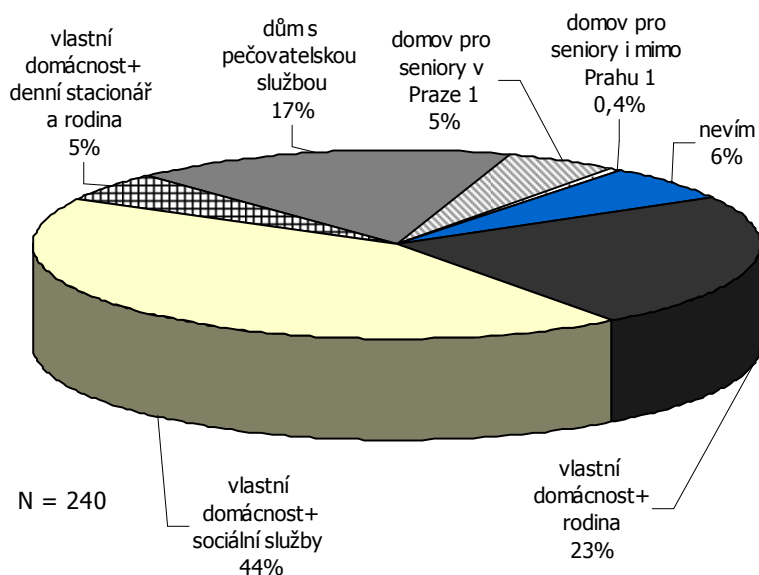
N = 203

Na koho by se obrátil/a	Uvedlo	%
Sociální služba	81	40%
Rodina	63	31%
Úřad městské části	44	22%
Lékař	24	12%
Přátelé	19	9%
Ostatní	6	3%
Nevím	10	5%

5% respondentů by chtělo kombinovat život ve vlastní domácnosti s pobyttem v denním stacionáři a s pomocí rodiny.

I když by dotázaní senioři v případě potřeby rádi využili pomoci ze strany sociálních služeb nebo rodiny, ukazuje se, že většina by si ráda zachovala pocit soběstačnosti, spojený s vedením vlastní domácnosti. Dvě třetiny našich seniorů by daly přednost životu ve vlastní domácnosti s využitím pomoci svých blízkých nebo sociálních služeb. Žít doma a využívat pomoc pouze rodiny a blízkých by si přálo 23% dotázaných, 44% by pomoc rádo

Graf č. 10 – Preferovaný způsob pomoci a péče

Co nejdéle setrvat ve svém přirozeném prostředí pomáhají seniorům kromě jejich blízkých zejména terénní pečovatelské služby, které by měly být dostupné všem zájemcům.

Necelá čtvrtina dotázaných by naopak raději žila v některém zařízení zajišťujícím dlouhodobý pobyt, jako např. v domě s pečovatelskou službou (17%) nebo v domově pro seniory (5%). Důvodem může být např. snaha o řešení bytové a finanční situace, touha nebýt sám nebo potřeba celodenní péče. Ať už jsou pohnutky seniorů pro přestěhování do pobytového zařízení jakékoliv, je potřeba počítat s tím, že vzhledem ke stárnutí populace bude poptávka po domech s pečovatelskou službou či domovech seniorů vzrůstat. Preferovaný způsob pomoci a péče znázorňuje graf č. 10.

3. Informovanost o službách

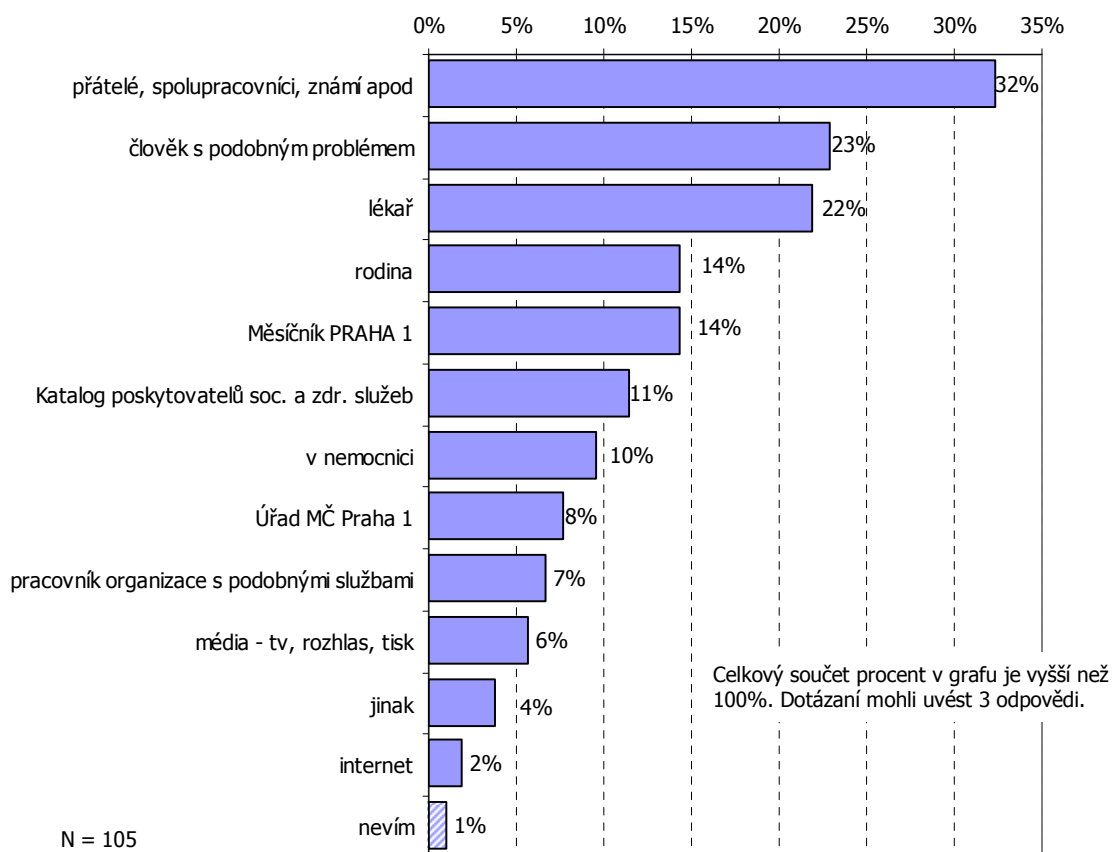
Aby mohli senioři využít sociální službu, která by jim v jejich situaci pomohla a usnadnila život, musí mít o nabízených službách dostatek informací. Snažili jsme se podchytit, jakým způsobem se stávající uživatelé služeb o využívané službě dozvěděli.

Mezi dotázanými uživateli převládá jako zdroj informací o sociálních službách ústní sdělení, a to nejčastěji prostřednictvím přátel, spolupracovníků, známých apod. (uvedlo 32% uživatelů). Oproti tomu od rodinných příslušníků se o využívané službě dozvědělo jen 14% uživatelů. Senioři se informují i mezi sebou a předávají si zkušenosti. Od člověka s podobným problémem se o užívané službě dozvěděla téměř čtvrtina dotázaných (23%). Protože potřeba využívat některou službu souvisí často se zdravotním stavem, může o nabízených službách informovat i ošetřující lékař. Od něj se o využívané službě dozvěděla rovněž téměř čtvrtina dotázaných (22%), 10% pak v nemocnici.

Jako zdroj informací hraje důležitou roli Měsíčník Praha 1, na jehož stránkách „svou“ službu našlo 14% uživatelů. Písemná forma informací tak vhodně doplňuje ústní. Dalším zdrojem informací v tištěné podobě je Katalog poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb, vydaný městskou částí Praha 1. Potřebnou službu si v něm vyhledalo 11% uživatelů. Zájemci o sociální služby dostanou požadované informace i přímo na úřadě městské části Praha 1, kde se o aktuálně užívané službě dozvědělo 8% uživatelů.

Média jako televize, rozhlas nebo celoplošný tisk nesehrála v případě našich dotázaných oproti ostatním zdrojům informací podstatnou roli. O využívané službě se jejich prostřednictvím dozvědělo 6% uživatelů. Ještě méně dotázaných (2%) uvedlo jako zdroj informací internet (graf č. 11).

Graf č. 11 – Zdroje informací o stávajících službách

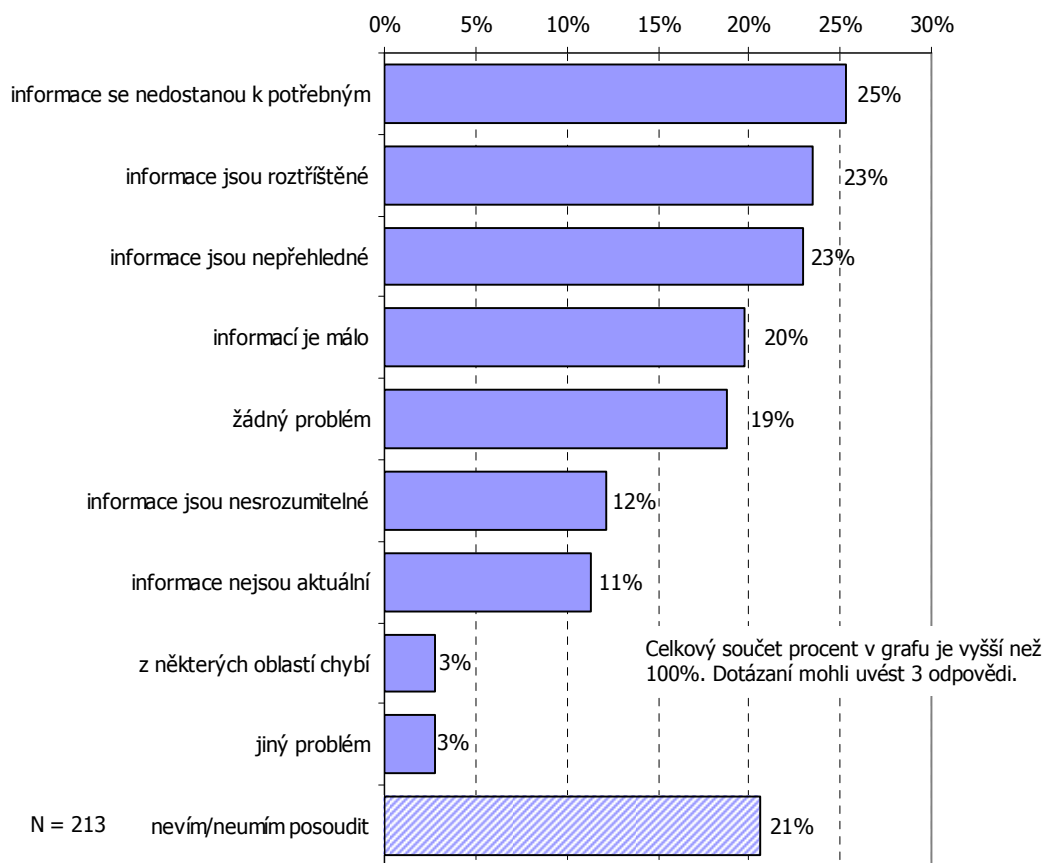
Všichni dotázaní, nejen uživatelé služeb, měli možnost vznést připomínky ke způsobu poskytování informací o sociálních službách. Jaké jsou podle dotázaných problémy s poskytováním informací znázorňuje graf č. 12.

Nejčastěji si naši senioři stěžují na to, že se informace nedostanou k potřebným (uvedla čtvrtina dotázaných), což nemusí znamenat, že je informací málo, ale nejsou zřejmě poskytovány v takové podobě, aby byly dostupné dané cílové skupině. Téměř čtvrtina našich dotázaných považuje informace za roztříštěné nebo nepřehledné, pětina pak připadá, že je informací málo. Na nesrozumitelnost informací si stěžuje 12% dotázaných a podle 11% respondentů nejsou informace aktuální.

Při tvorbě informačních materiálů a volbě způsobu podání informací je potřeba vždy klást důraz na specifické potřeby cílové skupiny seniorů. Vzhledem k věku a zdravotnímu stavu nemusí být schopni sami si informace vyhledat a snadno se v nich orientovat.

Na druhou stranu téměř pětina dotázaných nevidí v poskytování informací žádný problém. Dalo by předpokládat, že se bude jednat především o seniory mladšího věku nebo osoby pečující, pro které není problém si informace vyhledat, ale není tomu tak. Pouze 2 pečující z celkového počtu 36 označili poskytování informací za bezproblémové a mezi těmi, kdo nemají s informováním o službách žádné problémy, jsou i senioři starší 80 let.

Graf č. 12 – Problémy s poskytováním informací

Co by pomohlo informovanost seniorů o sociálních službách zlepšit?

Jak již bylo zmíněno, senioři se o jimi využívaných službách dozvěděli nejčastěji ústní formou, od přátel, známých, rodinných příslušníků, lékaře apod. Jak naznačují odpovědi našich seniorů na otázku, jaký způsob poskytování informací o sociálních službách by jim nejvíce vyhovoval, vítané by byly zejména informace v písemné podobě nebo po telefonu.

Téměř polovina dotázaných uvedla, že by se o nabízených službách ráda dočetla v Měsíčníku Praha 1. Výhodou tohoto zdroje informací je jeho dostupnost a vzhledem k periodicitě i možnost poskytovat aktuální informace. Problematice sociálních služeb by mohla být v novinách věnována např. pravidelná rubrika. Dobře dostupný by měl být i Katalog sociálních a dalších souvisejících služeb, jehož výhodou je komplexnost a přehlednost informací. Jako zdroj informací by vyhovoval 35% dotázaných. Uvedené zdroje by mohly být doplněny i informačními letáky vhažovanými přímo do schránek, což by snížilo pravděpodobnost, že se informace o nabízených službách nedostanou k potřebným (uvedlo 29% respondentů).

41% respondentů by uvítalo bezplatnou telefonní linku, kde by se jim v případě potřeby dostalo požadovaných informací a rad. Informace poskytované touto cestou by byly pro seniory snadno dostupné z pohodlí domova, aktuální, a pokud by byla služba kvalitní, tak i srozumitelné a přehledné.

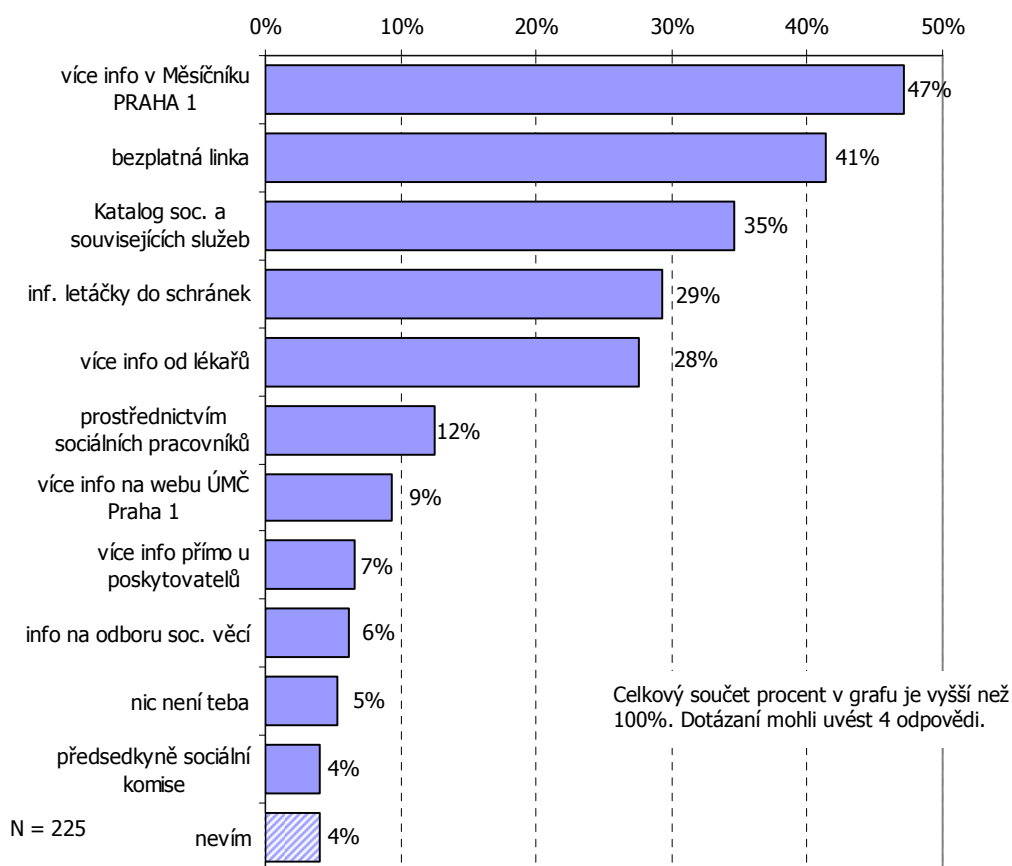
Vítaným a dostupným zdrojem informací je pro seniory jejich lékař, který by mohl s ohledem na znalost zdravotního stavu svých pacientů – seniorů vhodnou službu i doporučit. Více informací od lékařů by si přálo 28% dotázaných.

Podobně by mohli informace zprostředkovávat i sociální pracovníci, docházející do domácnosti seniorů za účelem poskytování nějaké služby. Vyhovovalo by to 12% dotázaných.

Obdobou tištěného katalogu by mohl být katalog služeb v podobě elektronické, dostupný např. na webových stránkách ÚMČ Praha 1. I když ho jako nejvíce vyhovující zdroj uvedlo pouze 9% dotázaných a nelze předpokládat, že by senioři zejména vyššího věku běžně používali internet, nejsou to jen oni sami, kdo po informacích pátrá. Potřebné informace jim často vyhledává a zprostředkovává někdo jiný, ať už člen rodiny, známý nebo lékař, a je pravděpodobné, že je bude vyhledávat právě na internetu, který je dnes již běžným informačním zdrojem. Navíc informace v elektronické podobě je snazší aktualizovat oproti informacím tištěným.

Ostatní, ne příliš často zmiňované zdroje informací, znázorňuje graf č. 13.

Graf č. 13 – Nejvíce vyhovující způsob poskytování informací

4. Problémy v životě seniorů

Pro seniory může být vzhledem k jejich věku a zdravotnímu stavu obtížnější zvládat i běžné záležitosti a naplňovat své potřeby. Zajímali jsme se o to, co pociťují senioři ve svém životě jako největší problém, co jim působí potíže.

Za problematické považují dotázaní nejčastěji zvládnutí těžších domácích prací (uvedlo 37% respondentů). Čtvrtina dotázaných zvládá hůře pochůzky po úradech a vyřizování různých záležitostí, a také návštěvy u lékaře, tedy činnosti vyžadující pohyb po městě. K nim se řadí i běžné nákupy, které jsou problematické pro 17% dotázaných.

2010

Seniorům, kteří již nejsou zcela soběstační, komplikuje život ztížená možnost získat místo v některém z pobytových zařízení (26% v domě s pečovatelskou službou, 17% v domově pro seniory). Komplikace to může přinášet i jejich blízkým, kteří o ně nemohou, většinou z důvodu pracovní vytíženosti, celodenně pečovat.

Senioři, kteří žijí sami, často postrádají přítomnost blízkého člověka a cítí se osaměle. Osamělost jako problém ve svém životě uvedla téměř pětina dotázaných.

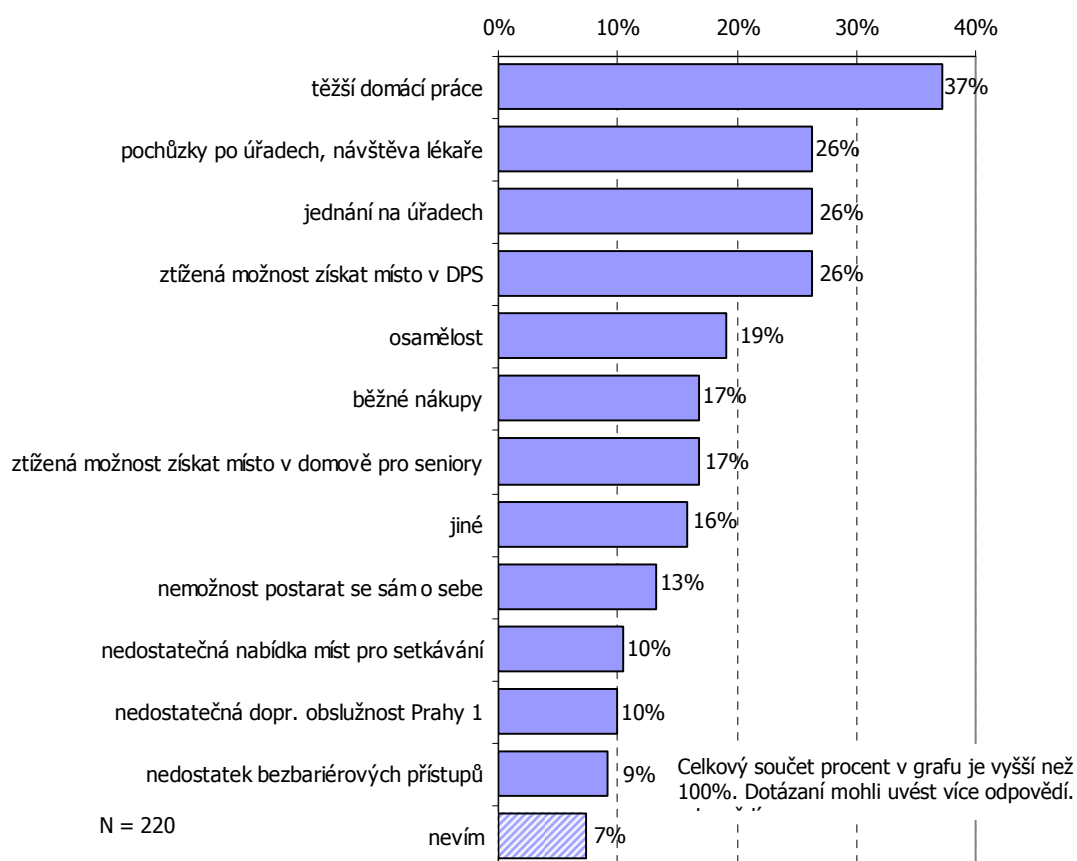
Člověk, který byl zvyklý se sám o sebe postarat a nebýt na nikom závislý, se může hůře vyrovnávat se skutečností, že tomu již tak není. Nemožnost postarat se sám o sebe pociťuje jako problematickou 13% dotázaných.

Někteří senioři žijící v Praze 1 se také potýkají s nedostatečnou dopravní obsluhovaností této městské části. Praha 1 je z hlediska městské hromadné dopravy specifickou částí města, a to s ohledem na historické centrum, které nemůže být protkáno tramvajovými ani autobusovými linkami, a řada míst je tak dostupných pouze pěšky, navíc chůzí po historické dlažbě, která není pro hůře se pohybující seniory příliš pohodlná. Nedostatečnou dopravní obsluhovanost vnímá pro sebe jako problematickou desetina dotázaných, nedostatek bezbariérových přístupů pak 9% z nich.

Ačkoliv centrum města oplývá řadou kulturních stánků, kaváren, restaurací apod., nemusí to být pro seniory místa běžně dostupná, zejména z důvodu finančního. Za nedostatečnou považuje nabídku míst pro setkávání a kulturní vyžití seniorů desetina dotázaných.

Problémy v životě seniorů znázorňuje graf č. 14.

Graf č. 14 – Problémy v životě seniorů

Co se týká problémů v životě seniorů, dotázaní mohli vybírat zejména z možností uvedených v dotazníku. V případě, že chtěli zmínit i jiné problémy, než v dotazníku přímo uvedené, měli je možnost vypsát. Těto možnosti využilo 16% dotázaných. Pro dokreslení uvádíme naznačené problémy a četnost uvedení v Tabulce č. 2.

Tab. 2 – Jiné problémy

Problém	Uvedlo	Problém	Uvedlo
Vysoké nájemné	11	Drahé řemeslnické služby	1
Nedostupnost obchodů a služeb	5	Dochvilnost sanitky	1
Zbavit se zbytečných věcí	2	Lékař	1
Cvičení	2	Nedostatečná podpora pečujících	1
Malý autobus na P-1	2	Neprůhledné a nedostatečné informace	1
Parkování	1	Obava z finanční nouze	1
Spol. založená na penězích, globalizace	1	Hustý turistický ruch	1
Netečnost společnosti k seniorům	1	Kriminalita na Praze 1	1
Plavání, tanec, solná jeskyně	1	Výfukové plyny	1
Nedostatek průvodců	1	Nedostatek času	1
Nedostatečné slevy do divadel	1	Chybí výtah v domě	1
Údržba domácnosti	1	Chybný rozvodový systém	1
Sociální fobie	1		

Seniorům mohou život ztěžovat i nedostatečné nebo chybějící služby a pomoc, proto jsme se zajímali o to, jaké služby a pomoc pro seniory a jejich rodiny v Praze 1 chybí, nebo je jejich kapacita nedostatečná.

Pro seniory, zejména ty, kteří žijí v nájemních bytech, je vážným problémem řešení bytové otázky. Praha 1 se vyznačuje jedním z nejvyšších nájemných v Praze, které se v rámci deregulace navíc každým rokem zvyšuje. Řada seniorů se tak dostává do svízelné situace, kdy nájemné dosahuje nebo přesahuje výši jejich důchodu a hrozí, že nebudou schopni nájemné a ostatní platby spojené s bydlením hradit. Výměna bytu za menší a levnější je často nerealizovatelná, ať už z důvodu špatného stavu bytu a výše nájemného, která není pro potenciální nájemce přijatelná, nebo z důvodu nesouhlasu pronajímatele s výměnou. Počet malých bytů, které může městská část Praha 1 nabídnout k pronájmu sociálně potřebným, zdaleka nepokryje poptávku, na což poukazuje 39% našich dotázaných, podle kterých je nabídka malometrážních bytů pro seniory nedostatečná. Na tento problém poukazují častěji dotázaní žijící osaměle, případně s manželem/kou bez dětí.

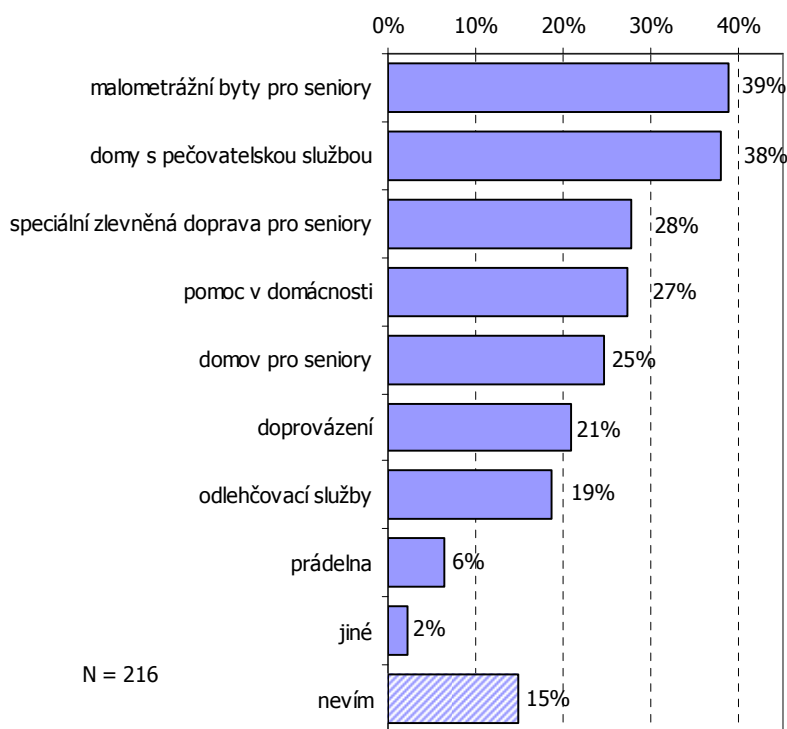
Řada seniorů by uvítala možnost řešit svou bytovou situaci přestěhováním do domu s pečovatelskou službou, kde by jim byla zajištěna i potřebná pomoc a péče. Kapacita stávajících domů však nemůže podle 38% dotázaných uspokojit všechny zájemce. Podle čtvrtiny našich respondentů je nedostatečná kapacita také v domovech pro seniory. Více zařízení určených k dlouhodobému pobytu by uvítaly i osoby pečující, pro které může být zajištění celodenní péče o seniora značně problematické.

Chybějící službou je podle 28% dotázaných speciální zlevněná doprava pro seniory na zavolání nebo objednání. Tato služba by jistě ulehčila život seniorům, kterým již činí potíže nezbytné pochůzky a návštěvy lékaře. Pomohlo by i doprovázení, např. prostřednictvím asistenta nebo dobrovolníka, který by mohl pomoci s vyřizováním různých záležitostí. Dostatek asistentů postrádá 21% dotázaných, nejen seniorů, ale i osob pečujících, které také častěji označily za chybějící nebo nedostatečnou nabídku odlehčovacích služeb. Celkem tyto služby postrádá téměř pětina dotázaných.

Více než čtvrtině respondentů (27%) chybí zajištění pomoci s drobnými pracemi v domácnosti, které jim již činí potíže.

Přehled chybějících služeb a pomoci znázorňuje graf č. 15.

Graf č. 15 – Chybějící služby a pomoc

5. Zkvalitnění života seniorů

Zajímali jsme se nejen o to, co pociťují senioři v životě jako problematické, ale také o to, co by přispělo ke zlepšení jejich života.

Z odpovědí vyplývá, že by měla být větší péče věnována zejména údržbě komunikací a chodníků (uvedlo 58% dotázaných), což by jistě usnadnilo pohyb po městě, aniž by musely být překonávány zbytečné překážky. Pozornost by měla být věnována bezbariérovým přístupům všude tam, kde jsou nyní schody a jiné překážky (uvedlo 23% dotázaných). Konkrétně byla zmíněna stanice metra Staroměstská, kde chybí eskalátory z vestibulu na povrch, a poliklinika Palackého. Přístup bez bariér by měl být samozřejmostí i u veřejných WC, což zmínilo 16% našich respondentů.

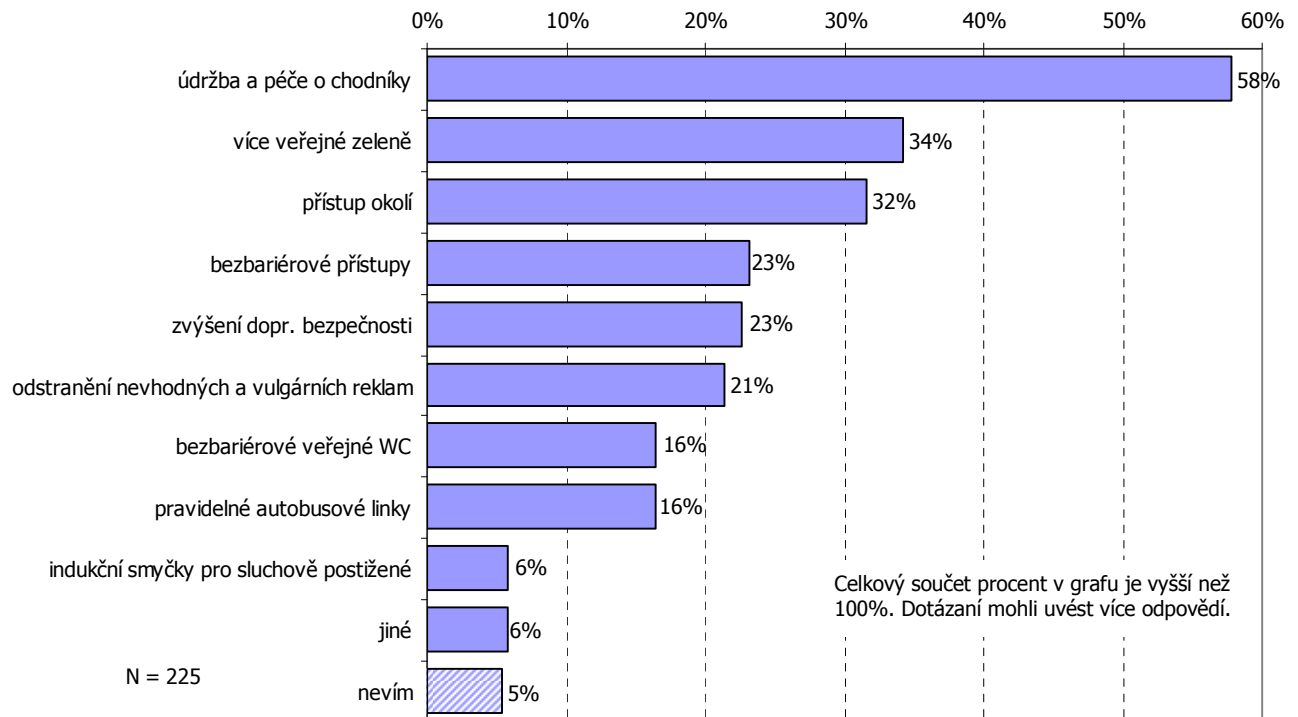
Třetina dotázaných postrádá v Praze 1, jako městské části s hustou historickou zástavbou, dostatek zeleně. Více veřejné zeleně by jistě přispělo ke zpříjemnění života seniorů, a nejen jich. Podle třetiny dotázaných seniorů by jejich život zlepšil vnímavý a ohleduplný přístup okolí a lidská slušnost, která by sice měla být samozřejmostí, ale bohužel tomu tak mnohdy není.

23% našich seniorů vidí možnost zlepšení života v Praze 1 ve zvýšení dopravní bezpečnosti, čemuž by přispělo více přechodů pro chodce, více semaforů na problematických místech apod. Co se dopravní obslužnosti týče, vítány by byly i pravidelné autobusové linky. Konkrétně chybí např. linka k nemocnici Pod Petřínem, k hlavní poště nebo v okolí Staroměstského náměstí.

Nepříliš esteticky působí velké množství nevhodně umístěných či vulgárních reklam, které by měly být podle pětiny dotázaných odstraněny.

Návrhy na zlepšení života seniorů znázorňuje graf č. 16.

Graf č. 16 – Co by přispělo ke zlepšení života

Dotázaní měli možnost uvést i konkrétní požadavky, přání a náměty ke zkvalitnění svého života. Různorodé připomínky jsme pro přehlednost utřídili do několika oblastí (Tabulka č. 3).

Nejčastěji zmiňovanými oblastmi života, ve kterých by si naši senioři přáli něco zlepšit, je oblast bydlení a služeb. Senioři, žijící v nájemních bytech, trápí zejména vysoké nájemné a nejistota bydlení. Přáli by si nájemné v pro ně přijatelné výši, nebo možnost získat menší byt. 13 seniorů uvedlo, že by chtělo vyřešit bytovou situaci přestěhováním se do domu s pečovatelskou službou nebo jiného pobytového zařízení, a stěžují si na jejich nedostatek a dlouhé čekací doby.

V oblasti služeb převažuje potřeba jejich dostupnosti, zejména finanční, a také kvality. Někteří senioři by si přáli, aby si mohli vybrat i ze služeb bezplatných. Život by radě seniorů usnadnila výpomoc ze strany osobního asistenta, který by jim mohl pomáhat s těžšími pracemi, doprovodil by je k lékaři, na úřad či při jiných pochůzkách, případně vyřídil potřebné záležitosti.

Samostatnou kapitolou v životě seniorů jsou finance, na jejichž nedostatek si stěžuje 15 dotázaných. Vyšší důchod nebo jiná forma finanční pomoci by jim podle jejich názoru vyřešila řadu problémů.

Důležitou roli hraje i prostředí, v jakém senioři žijí. Život by jim usnadnilo méně bariér při pohybu po městě, k čemuž by přispěla i pravidelná údržba chodníků a komunikací, zejména v zimním období. Pro senioři žijící ve vyšších patrech je vážným problémem, pokud v domě není výtah. 13 dotázaných zmínilo, že by si přáli zlepšení situace v oblasti dopravy, včetně parkování. To je problémem např. pro osoby pečující, které vozí senioři k lékaři apod. Uvedeny byly i nízkopodlažní autobusy, bezplatná doprava nebo autobusové linky v centru. Co se prostředí týče, několik seniorů uvedlo, že by jim život zlepšilo čistší ovzduší, více klidu, zamezení sexuální turistiky a řešení problému bezdomovců, narkomanů a žebráků.

Centrum města je zároveň centrem turistického ruchu, čemuž je přizpůsobována i nabídka služeb. Prodejny s potravinami a jiným běžným zbožím jsou nahrazovány obchody se suvenýry, sklem nebo značkovou módou, což způsobuje seniorům zde žijícím komplikace při obstarávání běžných nákupů. Život by jim usnadnila větší dostupnost

obchodů, zejména s potravinami, a to v rozumné cenové relaci. Pokud by se chtěli senioři stravovat mimo domov, narážejí rovněž na řadu překážek. Několik dotázaných zmínilo, že by rádi v Praze 1 našli cenově dostupné restaurace, jídelny nebo bufety.

Život seniorům může komplikovat i přemíra byrokracie, neochota úředníků, nebo špatná vymahatelnost práva. Zmíněna byla i malá podpora rodin pečujících o seniora.

Tab. 3 – Co by usnadnilo život

N=145

Oblast	Uvedlo	%
Sociální a jiné služby	32	22%
Výpomoc, asistence	26	18%
Bezbariérovost, prostředí	23	16%
Nájemní bydlení	17	12%
Finance	15	10%
Infrastruktura, služby	14	10%
Doprava, parkování	13	9%
Bydlení v DPS a jiných zařízeních	13	9%
Státní správa, úřady	13	9%
Mezilidské vztahy, společnost	12	8%
Lékařská péče, zdraví	8	6%
Volný čas	5	3%
Informace	4	3%
Nemám žádný problém	17	12%

Několik seniorů uvedlo, že jim chybí kontakt s okolím, příležitost s někým si popovídat. Pomoci v jejich situaci by mohl např. dobrovolník, který by jim dělal společnost. Jak bylo rovněž zmíněno, život by seniorům usnadnila ohleduplnost a všímavost okolí.

Život by ulehčilo i zlepšení zdravotního stavu a s tím související lékařská péče, která by měla být dostupná a kvalitní. U lékařů by se nemělo tak dlouho čekat.

Okrajově byly jako život usnadňující zmíněny i dostupné volnočasové aktivity, jako např. cvičení nebo kulturní akce, a rovněž dostatek informací formou poradenství.

17 dotázaných uvedlo, že zatím nepociťují ve svém životě žádný problém.

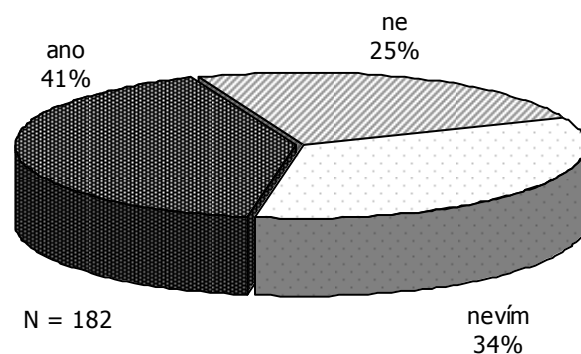
Řada našich dotázaných opakovaně zmiňovala, že jim působí potíže pochůzky po úřadech, návštěvy lékaře, nákupy apod., a také těžší domácí práce. Pomoc ze strany poskytovatelů sociálních služeb nemusí být z kapacitních důvodů dostačující, ale mohla by být zajišťována např. prostřednictvím dobrovolníků, ochotných pomáhat potřebným. Zajímalo nás, jestli by jejich pomoc uživatelé uvítali.

Ukazuje se, že čtvrtina dotázaných nemá v současné době o pomoc ze strany dobrovolníka zájem. 41% našich seniorů by naopak dobrovolnou pomoc či asistenci uvítalo a třetina o této možnosti zatím příliš nepřemýšlela.

S čím by mohl dobrovolník konkrétně pomoci, naznačuje Tabulka č. 4.

Nejčastěji by naši senioři využili dobrovolníka jako doprovod při různých pochůzkách, návštěvách lékaře apod. Pomoc by byla vítána i při zajištění chodu domácnosti, např. při úklidu či jiných náročnějších úkonech a zajištění nákupů. Dobrovolník by mohl být i společníkem lidem, kteří žijí osaměle, a z důvodu zhoršeného zdravotního stavu nemohou sami vyhledávat kontakty. V případě potřeby by mohl pomoci i sebeobsluhou.

Graf č. 16 - Zájem o pomoc dobrovolníka

Tab. 4– Pomoc dobrovolníka

N=63

Způsob pomoci	Uvedlo	%
Doprovod	37	59%
Domácí práce	17	27%
Společnost	9	14%
Nákupy	8	13%
Sebeobsluha	3	5%
Ostatní	3	5%
Zatím nepotřebuji	3	5%

S prodlužující se délkou života a stále kvalitnější zdravotní péčí přibývá seniorů, kteří nechtějí prožít svůj život po ukončení profesní dráhy v nečinnosti. Chtějí se i nadále rozvíjet, vzdělávat, být fyzicky i duševně aktivní, žít společensky. Zeptali jsme se seniorů, co jim v Praze 1 chybí pro smysluplné trávení volného času. Odpovědi jsme roztřídili do několika kategorií znázorněných v Tabulce č. 5.

Tab. 5 – Co chybí pro smysluplné trávení volného času

N=111

Co chybí	Uvedlo	%
Kulturní vyžití	19	17%
Finance	16	14%
Kluby pro seniory	9	8%
Vzdělávací a jiné aktivity	9	8%
Čisté a bezpečné prostředí, zeleň	9	8%
Vycházky, výlety	6	5%
Pohybové aktivity	5	5%
Možnost setkávání	5	5%
Informace o akcích	5	5%
Asistence	2	2%
Různé	6	5%
Jsem spokojen/a	18	16%
Nevím	17	15%

Ukazuje se, že naši dotázaní nejčastěji postrádají kulturní vyžití. Ne snad, že by se v Praze konalo málo kulturních akcí, ale ne všechny, o které by měli senioři zájem, jsou pro ně dostupné. Řadě seniorů totiž brání v aktivním trávení volného času nedostatek financí. Nabídka volnočasových aktivit a kulturních akcí by měla být proto především finančně dostupná.

Kromě klubů, kde by se mohli senioři setkávat a trávit smysluplně volný čas, chybí některým seniorům dostatečná nabídka různých vzdělávacích kurzů, např. jazykových, počítačových, uměleckých a jiných.

I v pokročilejším věku má řada seniorů potřebu udržovat svou fyzickou kondici pohybovými aktivitami. V Praze 1 podle některých dotázaných možnost takového vyžití chybí. Bez odezvy by nezůstala ani nabídka organizovaných vycházek nebo výletů do přírody. K příjemnému trávení volného času by přispělo i čisté a bezpečné prostředí a dostatek zeleně.

Někteří senioři postrádají dostatečnou informovanost o možnostech trávení volného času. Je ale jistě potěšující, že jsou mezi seniory tací, kteří jsou s nabídkou spokojeni a nic jim nechybí.

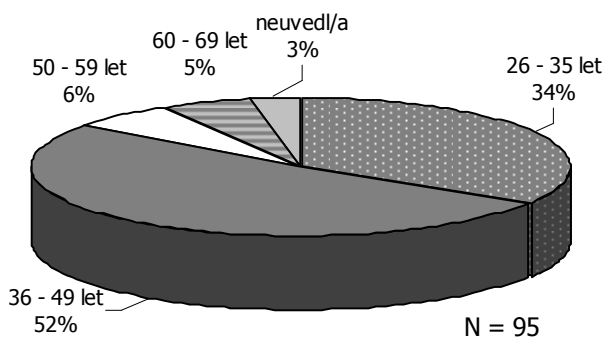
II B. Rodina, děti a mládež

1. Struktura vzorku – aneb se průzkumu zúčastnil

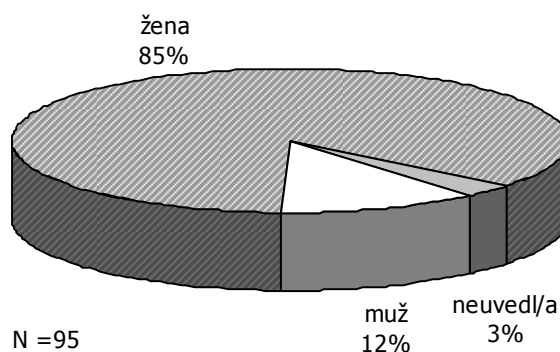
Průzkumu se zúčastnilo celkem **95 osob**. Respondenti se prostřednictvím dotazníku vyjádřili k situaci rodin s dětmi a mládeže na území městské části Praha 1. Od této skupiny respondentů jsme také získali materiál poskytující náměty ke zlepšení této situace tak, aby opatření více odpovídala potřebám sledované cílové skupiny. Pro analýzu jednotlivých otázek jsme sledovali tyto socio-demografické charakteristiky: pohlaví, věk, vzdělání, složení domácnosti.

Věkové složení souboru koresponduje s cílovou skupinou, většinou odpovídali lidé ve věku od 26 do 49 let (86%). Okrajově jsou zastoupeny i další věkové kategorie, jak naznačuje graf č. 1. Tři procenta respondentů svůj věk nevedla. Dotazník vyplnily převážně ženy (85%), mužů je v našem souboru pouhých 12% (graf č. 2).

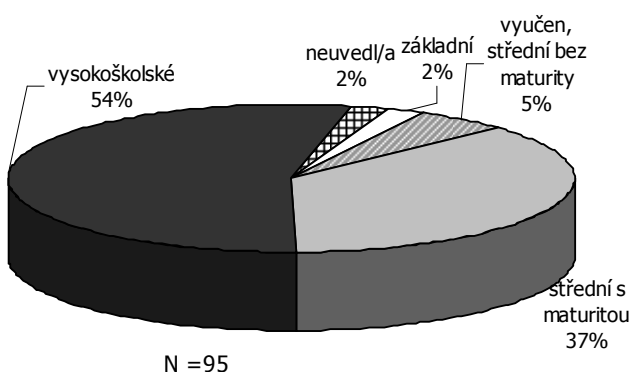
Graf č. 1 – Struktura dotázaných podle věku

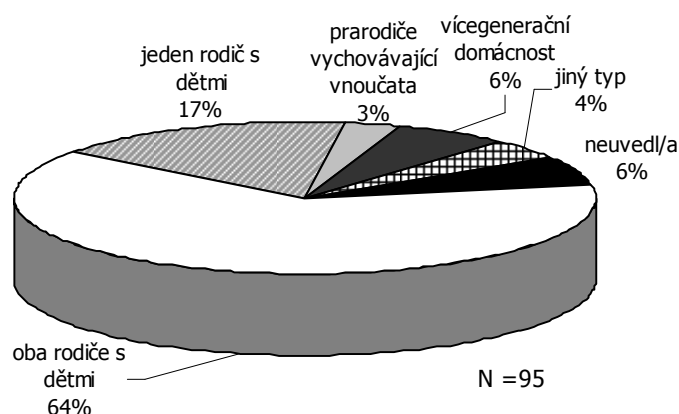
Graf č. 2 – Struktura dotázaných podle pohlaví

Graf č. 3 – Vzdělání

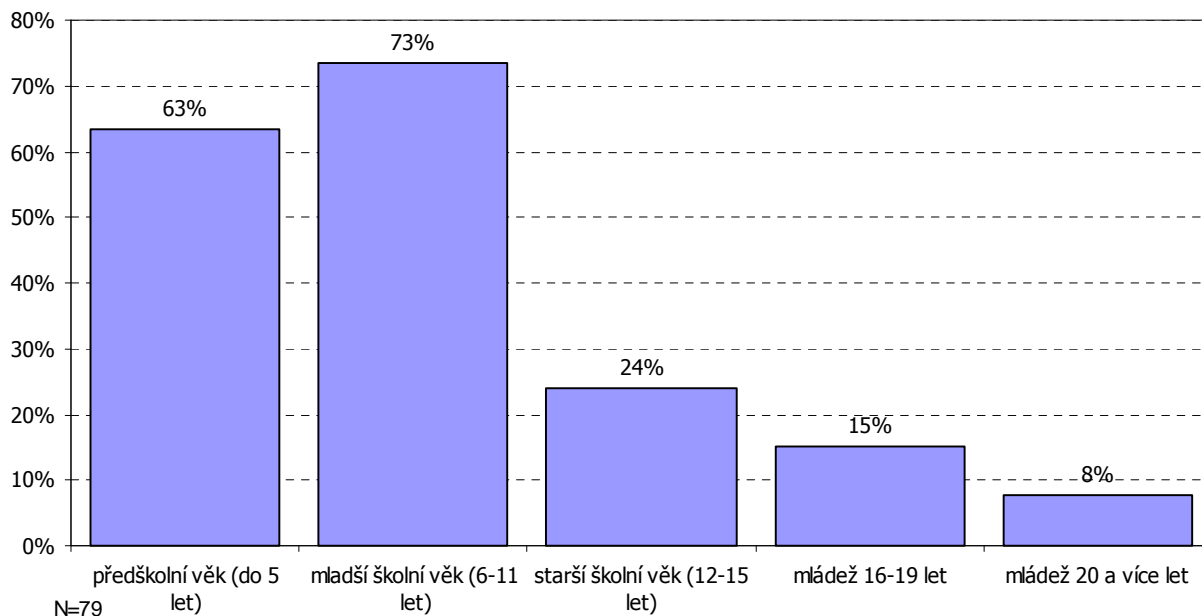
Graf č. 4 - Složení domácnosti

Více než polovina respondentů, kteří se s námi podělili o své názory, má vysokoškolské vzdělání (54%), téměř dvě pětiny souboru mají dosažené střední vzdělání s maturitou (37%) (graf č. 3).

2010

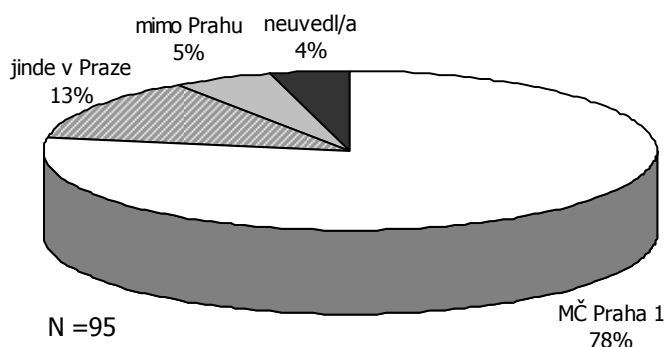
Dotázaní žijí většinou v úplných rodinách s jedním či více dětmi (64%). Rodin, kde o dítě nebo více dětí pečuje pouze jeden rodič, je v tomto vzorku téměř pětina (graf č. 4).

Graf č. 5 – Věk dětí

Věk svých dětí uvedlo 83% respondentů. V těchto rodinách nejčastěji žijí děti ve věku od 6 do 11 let (73%). Téměř dvě třetiny rodin pečují o dítě/děti do 5 let věku a cca čtvrtina dotázaných (24%) má děti ve věku mezi 12 a 15 lety. 15% respondentů uvedlo věk svých dětí mezi 16 a 19 lety a pouze 8% dotázaných má děti starší 20 let (graf č. 5). V průměru mají oslovené rodiny 1,85 dětí. Ve více než polovině rodin mají 2 děti, ve více než čtvrtině 1 dítě, ve zbývajících rodinách mají 3 a více dětí.

Graf č. 6 – Bydliště

Dotazník vyplnili téměř ze čtyř pětín obyvatelé MČ Praha 1 (78%), kterým byl dotazník primárně určen. Nicméně více než desetina respondentů (13%) žije jinde v Praze, přesto se cítili povolanými k vyplnění dotazníku, protože v Praze 1 využívají některou ze služeb. Pět procent z těch, kteří se průzkumu zúčastnili, žije mimo Prahu (graf č. 6).

2. Využívání služeb pro rodiny s dětmi a mládež

Rodiny s dětmi a mládeží mohou v Praze 1 využívat řadu služeb a vybrat si z nabídky volnočasových aktivit, které jsou této cílové skupině přímo určeny. Tato kapitola uvádí, které služby využívají respondenti (respektive jejich děti), kteří se zúčastnili tohoto průzkumu. Při pohledu na to, jakými podíly lidí jsou jednotlivé služby využívány, je

2010

třeba si uvědomit, že neodráží skutečné využívání jednotlivých služeb rodinami v Praze 1, ale vidíme, které služby využívají ti, kteří se do dotazování zapojili. Protože vzorek respondentů je založen na takzvaném účelovém výběru zjišťujícím postoje těch, kdo se průzkumu jsou ochotni zúčastnit, cílem analýzy není zobecnit výsledky na populaci rodin na území Prahy 1. Vypovídá však o významné skupině respondentů, kteří se průzkumu zúčastnili a kteří v shrnutých datech naznačují problémy a žádoucí trendy pro možná řešení.

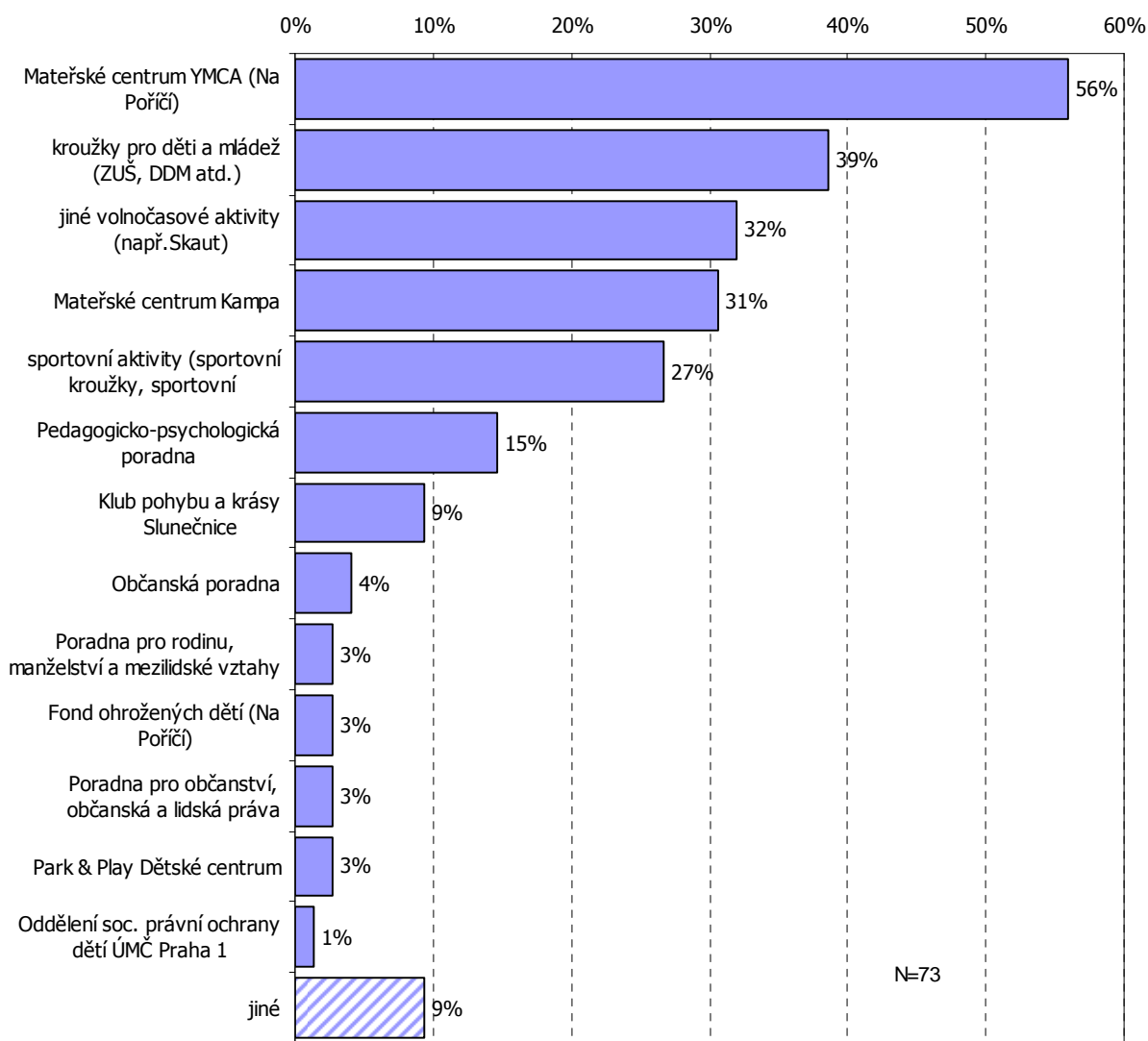
Respondenti mohli vybírat ze služeb vyjmenovaných přímo v dotazníku, zároveň mohli sami vypsat využívané služby, které dotazník neuváděl. Službou, která je mezi respondenty využívaná nejvíce, je Mateřské centrum YMCA. V současné době ji využívá nebo v minulosti využila více než polovina dotázaných. Druhou nejčastěji využívanou nabídkou jsou kroužky pro děti, které provozují instituce jako Domy dětí a mládeže nebo Základní umělecké školy. Ty navštěvují téměř dvě pětiny dětí respondentů.

Mezi další hojně využívané služby patří v této skupině respondentů jiné volnočasové aktivity, které nabízí organizace typu Skaut. Navštěvuje je třetina dětí dotázaných. Služeb Mateřského centra Kampa navštěvuje téměř třetina respondentů. Kromě zájmových kroužků a aktivit typu Skaut patří mezi nejčastější aktivity i návštěvy sportovních kroužků, jichž se účastní více než čtvrtina potomků dotázaných. Ve frekvenci návštěv následuje pedagogicko – psychologická poradna, kterou navštěvují nebo navštívily děti z 15% rodin, jejichž zástupci na tento dotazník odpověděli. Téměř desetina rodin dotázaných využívá služby Klubu pohybu a krásy Slunečnice, služeb Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy využívají čtyři procenta dotázaných.

Poměrně nízkou měrou se podařilo v dotaznících obsáhnout ty, kdo využívají služeb Občanské poradny, Fondu ohrožených dětí, Park & Play Dětského centra nebo Oddělení sociálně právní ochrany dětí ÚMČ. K dispozici jsou v MČ Praha 1 i další služby, mezi respondenty průzkumu se však nenašel nikdo, kdo by je využíval. Jedná se o Speciálně pedagogické centrum, DOM JOB, Klub Baruvás občanského sdružení Romodrom, služby Sdružení Dětem Zdraví, Sdružení zastánců dětských práv, Střediska náhradní rodinné péče a STŘEP - Střediska pomoci dětem a rodinám Praha.

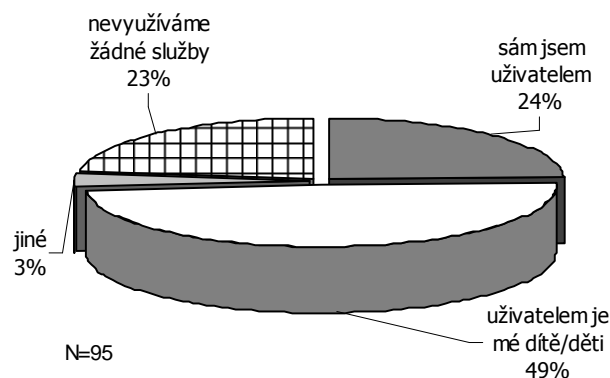
Více než čtvrtina rodin (27%) nevyužívá žádnou službu (graf č. 7).

Graf č. 7 – Využívané služby

Z průzkumu vyplynulo, že nabízené služby a nabídka volnočasových aktivit je v polovině případů využívána samotnými dětmi dotázaných, přičemž dospělí respondenti jsou sami uživateli takových služeb ve čtvrtině případů. Čtvrtina respondentů, jejich rodiny a děti naopak žádné služby a nabídku aktivit nevyužívá (graf č. 8)

Graf č. 8 – Vztah k využívání služby

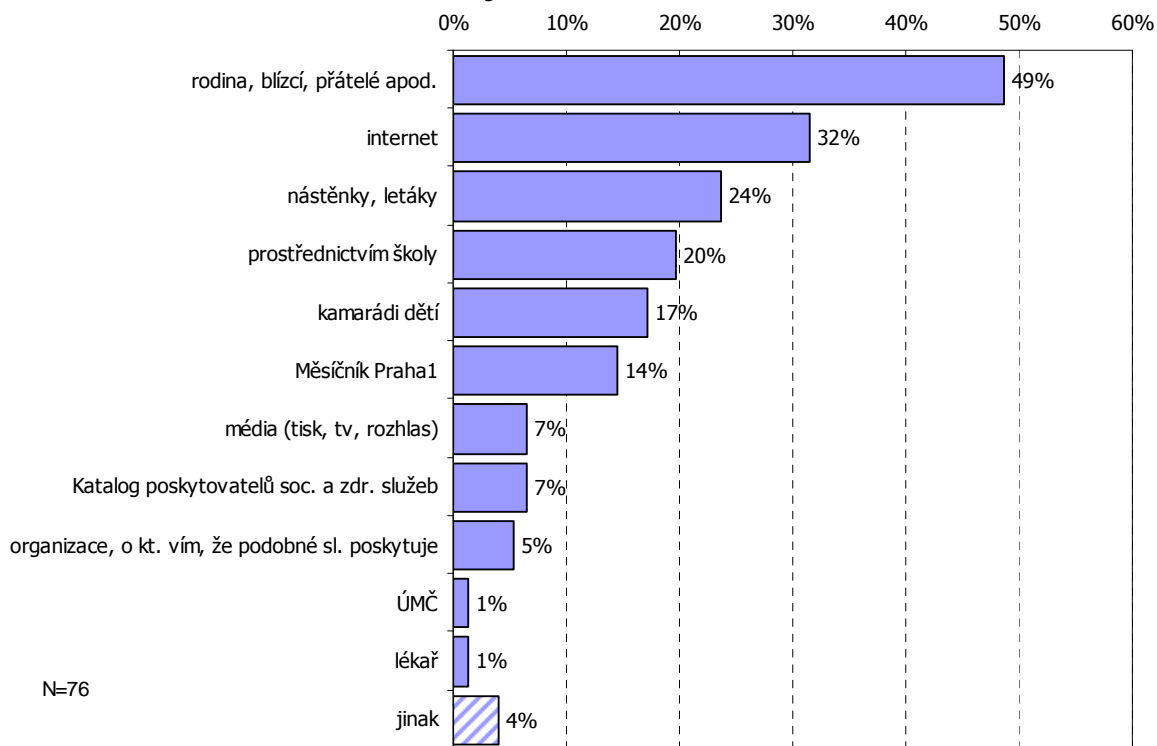
3. Informovanost o službách

Způsobů, jak šířit informace o službách a nabídkách aktivit pro děti či rodiny s dětmi, existuje mnoho. Při informování je možno využít oficiálních kanálů, jako je inzerce v médiích, distribuce letáků, články v radničních tiskovinách nebo skrze internet. Informace se však šíří i neformálními cestami, zejména ústním podáním uvnitř rodiny, mezi přáteli a kamarády. Informace o službách a možnostech potenciálních klientů jsou klíčové. Často se stává, že některé služby nemají kapacitu využito z prostého důvodu – klienti o ní buď nevědí, nebo se o ní dozvědí pouze z doslechu, přičemž hrozí riziko značného zkreslení. Průzkum proto zjišťoval, které způsoby získávání informací jsou nejčastější a které naopak hrají méně významnou roli. Zpravidla se však formální i neformální způsoby kombinují.

Nejčastěji získávají rodiče, děti a mládež informace o poskytovaných službách a možnostech pro volnočasové aktivity právě neformální cestou od rodiny, přátel, známých apod. Takto se o službách dozvěděla polovina dotázaných. Velmi důležitým zdrojem informací je internet, s jehož pomocí si zjistila své možnosti využívat služby téměř třetina respondentů. Následují informace sdělované prostřednictvím letáků a nástěnek, kde potřebné informace nalezla téměř čtvrtina dotázaných. Významnou roli hraje i škola, která byla zdrojem informací v pětině případů. V případě kroužků a sportovních aktivit sehrávají důležitou roli i kamarádi dětí, od nichž se potomci respondentů dozvěděli o možnostech provozovat tyto aktivity v téměř jedné pětině případů.

Mezi méně frekventované zdroje informací patří Měsíčník PRAHA 1. Ten posloužil jako zdroj informací v 15% případů. Poměrně marginální roli pak hrají média (další tisk, rozhlas či televize) nebo Katalog poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb. Jako zdroj informací o službách a možnostech aktivit pro rodiny s dětmi posloužily sedmi procentům uživatelů.

Nejméně častým zdrojem informací je pro dotázané úřad městské části. Zdroje informací znázorňuje následující graf.

Graf č. 9 – Zdroje o nabídce služeb a aktivit

2010

Stejně jako je důležité vědět, jak se informace o službách a nabídce aktivit ke klientům dostávají, je podstatné, které způsoby informování jim nejlépe vyhovují, jaké informační kanály jsou pro ně dostupné. Jako nejdostupnější zdroj informací se jeví Měsíčník PRAHA 1 – dvě pětiny dotázaných by rády našly více informací o sociálních a souvisejících službách i o aktivitách pro děti a mládež. Radniční periodikum dosud nebylo pro tuto skupinu lidí významným zdrojem informací, jak vyplynulo z mapování stávajících informačních zdrojů, nicméně největší podíl respondentů by si přál relevantní informace nacházet právě zde.

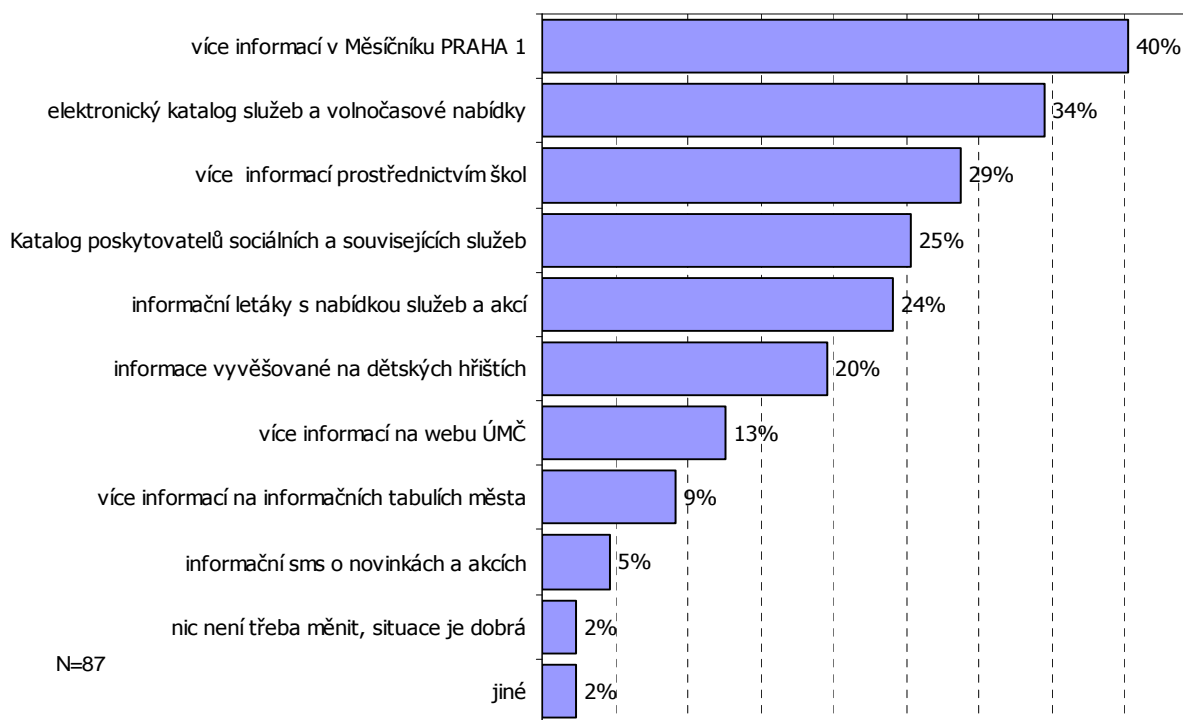
Druhým nejžádanějším informačním kanálem je elektronický katalog služeb a volnočasové nabídky. Ukazuje na silný trend využívání internetu, jemuž by bylo vhodné vyjít vstříc. Takový elektronický katalog by přivítala třetina dotázaných. Lze zde vidět výraznou potřebu získávat komplexní informace, které by byly podány uceleně a přehledně, což tento typ katalogu umožňuje a jeho výhodou je aktualizovatelnost i relativní finanční nenáročnost. I tištěný Katalog sociálních a souvisejících služeb je médiem informování, po kterém rovněž volá relativně podstatná část respondentů – plná čtvrtina.

Pro poskytovatele sociálních a souvisejících služeb pro rodiny a děti může být podstatný fakt, že více než čtvrtina respondentů by přivítala, kdyby více informací získávala prostřednictvím škol. Škola je místo, kde se tyto informace mohou soustřeďovat a k potenciálním klientům se dostávat poměrně rychlou, levnou a snadnou cestou. Stejně významný je i tradiční způsob informování v podobě informačních letáků s nabídkou služeb a akcí. Více takových materiálů by přivítala více než čtvrtina respondentů. Jedna pětina respondentů by pak přivítala vyvěšování informací na dětských hřištích, kde se velká část rodičů často vyskytuje.

Distribuci informací by mohly napomoci i webové stránky Úřadu městské části Praha 1. Pakliže by se zlepšila informovanost touto cestou, ocenilo by to 13% respondentů. Nižší je poptávka po informacích na informačních tabulích ÚMČ, které upřednostňuje devět procent dotázaných nebo formou zasílání informačních SMS (5% respondentů).

Preference možností zlepšení informovanosti znázorňuje graf č. 10. Mimo výčet možností navrhli respondenti ještě další dvě varianty: "veletrh služeb" např. v budově ÚMČ, a dále katalog kulturních a sportovních služeb.

Graf č. 10 – Co by pomohlo k lepší informovanosti o sociálních službách

4. Jak zkvalitnit život rodinám s dětmi a mládeží

Aby bylo možné plánovat opatření pro zkvalitnění života rodin s dětmi v lokalitě Prahy 1, je zapotřebí zjistit, co rodiny s dětmi vnímají jako hlavní příčiny svých problémů. Dotazník se proto zaměřil na to, co působí rodinám s dětmi problémy a co by si přály zlepšit nebo změnit.

Povaha identifikovaných problémů je značně ovlivněna složením respondentů, v němž převládají ženy. Na percepci příčin problémů se podepisují zejména situace mateřství a péče o dítě, která je v naší společnosti stále spíše doménou žen. Z průzkumu vyplývá, že problémem je zejména skloubení péče o děti s profesním životem. Téměř polovina dotázaných je nespokojena s nedostatečnou možností práce na zkrácený úvazek, který by umožnil pečovat o děti a zároveň se udržet v zaměstnání a mít tak možnost udržet si styk se svou profesí. Zaměstnavatelé však v tomto ohledu zatím nevycházejí zaměstnankyním a zaměstnancům příliš vstříc. Je otázkou, zda by tuto vstřícnost mohla radnice Prahy 1 u zaměstnavatelů na svém území nějakým způsobem stimulovat. Svou roli zde hraje i otevírací doba mateřských škol, která nevyhovuje 15% respondentů a otevírací doba školních družin, která nedostačuje desetině dotázaných.

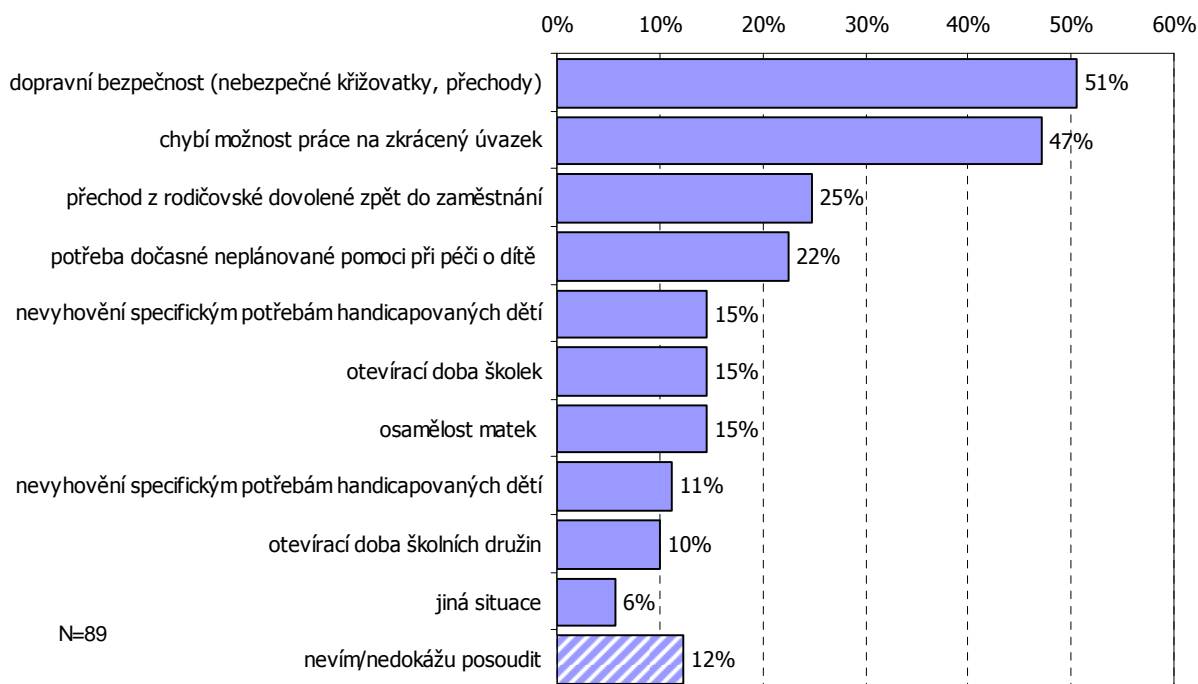
Souvisejícím problémem je přechod z rodičovské dovolené zpět do zaměstnání, který bývá problémem pro celou rodinu. Coby problematický vnímá návrat do práce čtvrtina dotázaných. Oba problémy jsou v životě rodičů dlouhodobější záležitostí, která má komplexní příčiny spočívající v pracovní legislativě, ekonomických podmínkách a kulturních specifikách české společnosti. Proto se ze strany samotného úřadu městské části a poskytovatelů služeb řeší obtížně.

Pomoci rodičům však lze relativně snadněji v případě dalšího frekventovaně uváděného problému. Tím je nedostatečná možnost dočasné neplánované péče o dítě. Toto uvádí více než pětina respondentů. To je patrné zejména v případě matek, které žijí osaměle a nemají možnost najít někoho, kdo by se dočasně postaral o dítě v případě akutní potřeby.

Co však nesouvisí s kombinací rodičovského a profesního života a v průzkumu se ukázalo jako nejintenzivněji vnímaný problém, je dopravní bezpečnost, kterou uvedla polovina respondentů. Týká se to zejména křižovatek a přechodů pro chodce, které respondenti s ohledem na své děti vnímají jako nebezpečné.

Respondenti vypsali ještě další problémy, které rodinám s dětmi v Praze 1 komplikují život: nedostatečné možnosti pro kontakt matek, málo nekuřáckých restaurací, auty blokované chodníky, po kterých se nedá projet s kočárkem, málo sportovišť, málo zeleně a parků, nebezpečí setkání s dealery drog - nemožnost nechat děti chodit samostatně venku, příliš mnoho automobilů.

2010

Graf č. 11 - Co působí rodinám s dětmi a mládeží problémy

V rámci průzkumu nebylo však zjišťováno jen to, které příčiny působí problémy rodinám s dětmi. Respondenti měli rovněž možnost vyjádřit své preference ohledně možných opatření pro zlepšení života rodin s dětmi i mládeží. Respondenti se na tomto místě vyjádřili, která zlepšení by upřednostňovali ve svém každodenním veřejném prostoru, aby se jim v něm žilo příjemně.

Největší část respondentů, téměř dvě třetiny, spojuje zlepšení života se zajištěním větší čistoty a pořádku v ulicích, parcích a dalších veřejných prostranstvích. S podobou veřejných prostranství souvisí i požadavek zřízení většího počtu veřejných WC, který uvedla čtvrtina dotázaných. Stejný podíl respondentů by přivítal, kdyby byla veřejná zeleň v Praze 1 lépe a více ošetřována. Podle pětiny respondentů by kvalita života v Praze 1 prospěla lepší údržba chodníků a komunikací a větší počet laviček.

Estetická kritéria veřejného prostoru se jeví jako naprosto zásadní, další požadavky se v průzkumu objevily v poměrně značném odstupu. Nicméně i ony mají v očích respondentů stále velkou důležitost.

Více než třetina dotázaných by ocenila, kdyby zákaz volného pobíhání psů na místech pro děti byl důsledně kontrolován, neboť sám o sobě nestačí. Jako palčivý se jeví i stav a nabídka míst pro sportovní vyžití. Podle více než třetiny respondentů by měla být lépe udržována stávající hřiště a sportoviště, podobný podíl dotázaných má za to, že by měla být zřízena nová hřiště a sportovní plochy.

Značnou důležitost přikládají dotázaní rodiče i bezpečnosti na území Prahy 1. Čtvrtina dotázaných se domnívá, že je potřeba aktivnější preventivní práce Městské policie a zlepšení dopravní bezpečnosti. Otázka bezpečnosti se dotýká i dětských hřišť. Pětina respondentů považuje za žádoucí zřízení kamerového systému hlídání dětských hřišť.

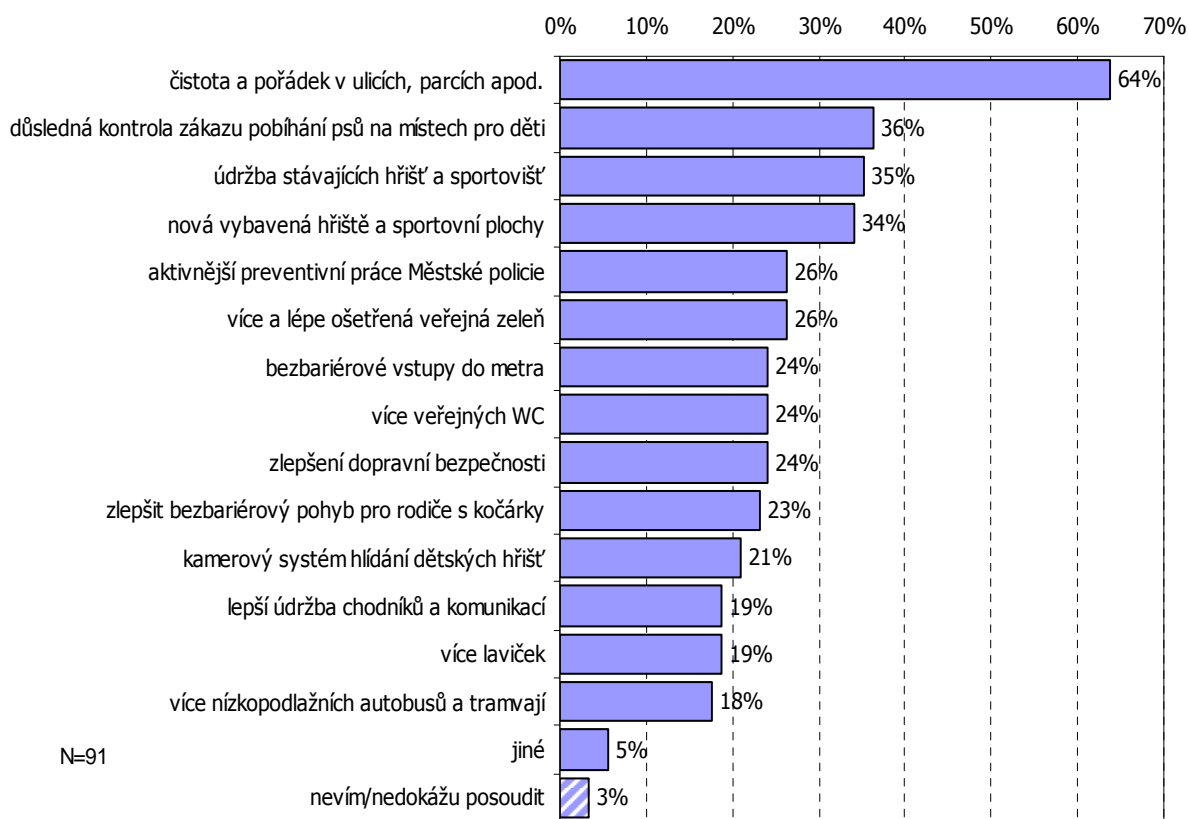
Další problematrická oblast souvisí s pohybem po lokalitě s dětskými kočárky. Podle čtvrtiny dotázaných by se měl zlepšit bezbariérový pohyb pro rodiče s kočárky. Bariéry znesnadňují pohyb i v případě MHD. Téměř pětina

dotázaných proto považuje za krok ke zlepšení situace zvýšení počtu nízkopodlažních autobusů a tramvají.

Respondenti uvedli ještě další náměty nad rámec těch uvedených v dotazníku: bezpečné napojení na cyklostezky a zřízení cyklostezek vůbec; hlídání sportovišť, aby tam lidé nechodili kouřit; kinosál pro projekci dokumentů a pořadů pro ZŠ a gymnázia; nápaditá a vtipná hřiště jak pro děti, tak i dospělé; více pískovišť, skluzavky, houpačky, prolézačky; zákaz heren v Praze a zákaz reklam na sex a porno.

Opatření pro zlepšení života ve městské části přehledně znázorňuje graf č. 12.

Graf č. 12 - Co by obecně pomohlo zlepšit život

S problémy, s nimiž se rodiny s dětmi potýkají, se úzce pojí otázka služeb, které mohou lidé z této cílové skupiny ve své lokalitě postrádat. Na otázku problémů, kterými rodiny s dětmi nejvíce trpí, proto navazuje konkrétní výčet možných chybějících služeb či služeb s nedostatečnou kapacitou. Zde měli respondenti možnost zaškrtnout až čtyři konkrétní typy služeb, které v Praze 1 nejvíce postrádají.

V grafu č. 12 je zřetelné, že nejcitelněji – ve dvou pětinach případů – rodiny s dětmi postrádají možnost volby různých typů jeslí, mateřských škol a základních škol. Ve stejné míře je negativně pocítována nedostatečná kapacita mateřských škol. Pětina respondentů pak zmínila i nedostatečnou kapacitu jeslí, 15% respondentů postrádá mateřské centrum. Je patrné, že problémy, které rodiny pocítují, jsou kladeny za vinu nedostatečnému institucionálnímu zázemí, které by vycházelo vstříc individuálním potřebám rodin či rodičů dětí, kteří jsou v předškolním věku. Je evidentní poptávka po ulehčení péče o děti, což by umožnilo lepší zvládnání dalších rolí nad rámec té rodičovské a umožňovalo naplňovat částečně i roli profesní či mít možnost občasných volnočasových či jiných aktivit, které nelze vykonávat s dítětem v raném věku.

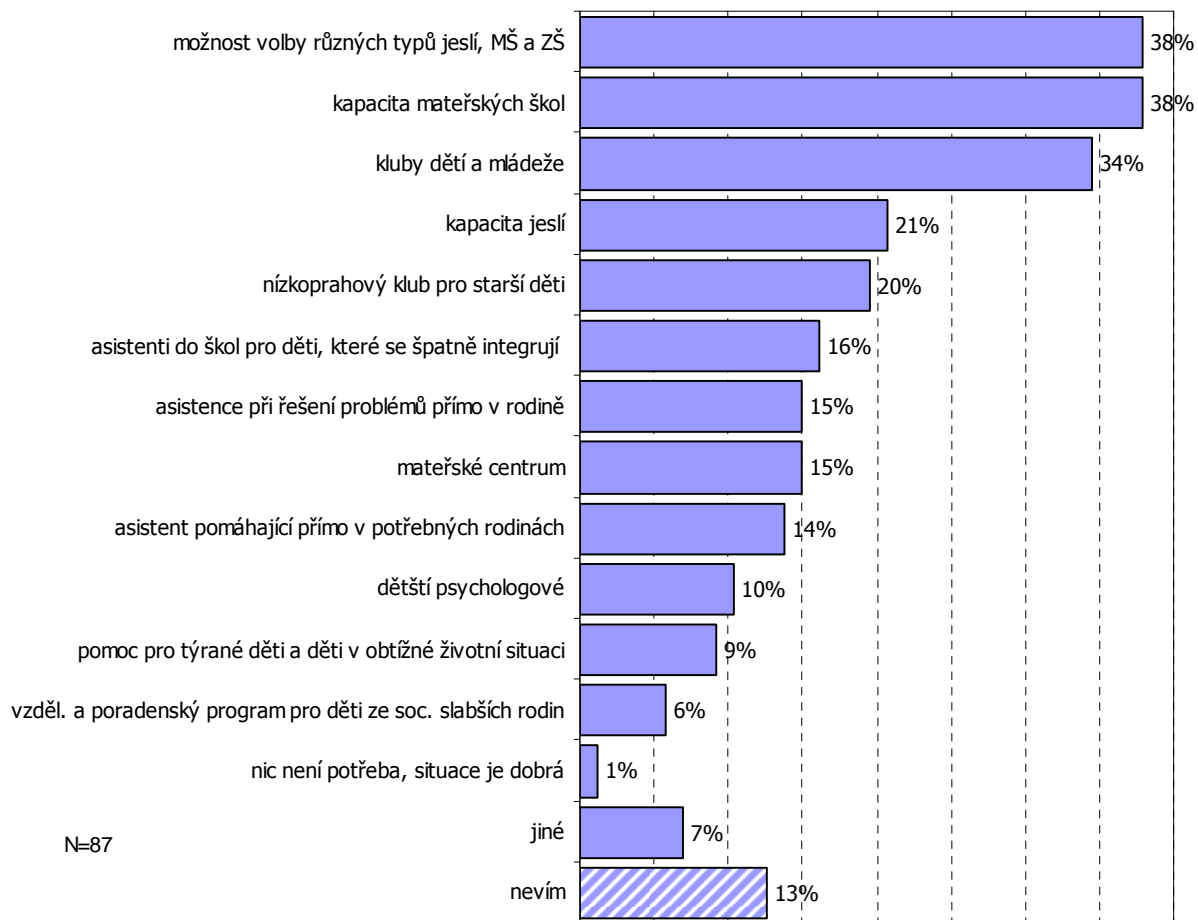
Jako významný problém se z pohledu respondentů jeví i nedostatečná nabídka klubů dětí a mládeže. V tomto případě se již jedná o rodiče, kteří mají děti ve školním věku a odpadá jim tak celodenní starost o děti. Přesto však pro ně hledají možnosti smysluplného trávení volného času, které kluby či domy dětí a mládeže tradičně nabízejí. Současná nabídka neodpovídá poptávce ze strany dětí a jejich rodičů, kdy ji za nedostatečnou považuje třetina respondentů. Pětina dotázaných má pak za to, že chybí nízkoprahový klub pro starší děti.

Jako další problematická oblast se jeví nedostatečná pomoc rodinám v problematických situacích, zejména tehdy, potřebují-li jejich děti specifickou péči a pomoc. Šestině zástupců si myslí, že chybí asistenti, kteří by se ve školách věnovali těm dětem, které se špatně integrují. Zhruba stejný podíl postrádá možnost využít služeb asistentů, kteří by pomáhali řešit problémy přímo v rodině nebo dále asistenty, kteří by v potřebných rodinách pomáhali stabilně. I zde se projevuje trend individualizace, kdy rodiny a jednotliví rodiče považují za vhodné řešení svých problémů pomoc ve svém přirozeném prostředí či přirozeném (školním) prostředí dětí – což právě asistence umožňuje.

Menší podíl respondentů pak postrádá dostatečnou nabídku služeb dětských psychologů. Takových dotázaných se v průzkumu objevilo deset procent. Podobný podíl oslovených rodin či rodičů vnímá jako nedostatečnou pomoc týraným dětem a dětem v obtížné životní situaci. Šest procent dotázaných postrádá vzdělávací a poradenský program pro děti ze sociálně slabších rodin.

Další nedostatky byly zmíněny spíše jednotlivě, uvádíme jejich výčet, který může být inspirací pro možná zlepšování kvality života rodin s dětmi v Praze 1. Více než desetina respondentů nedokázala specifikovat, co podle nich působí rodinám s dětmi a mládeži v Praze 1 největší potíže.

Respondenti doplnili ještě další zařízení, která postrádají: integrované centrum pro děti - všeobecně sportovní, dětský aerobic, disco, hip hop-cvičení pro děti, hřiště v zimě nebo špatném počasí, hřiště na atletiku při ZŠ.

Graf č. 13 - Které služby či zlepšení jejich poskytování by rodinám pomohly zlepšit**Tabulka č. 1 – Co by usnadnilo život**

Oblast pomoci	Uvedlo	%
Doprava	17	33%
Čistota a klid	15	29%
Hlídní dětí	12	23%
Aktivity pro děti a mládež	11	21%
Parkování	8	15%
Práce	6	12%
Společenské vyžití	6	12%
Bezpečnost	4	8%
Nepřízpůsobiví občané	4	8%
Podnikání	4	8%
Občanská vybavenost	3	6%
Informovanost	3	6%
Bydlení	2	4%
Socio-patologické jevy	2	4%
Finance	1	2%
Sociální služby	1	2%

V průzkumu dostali zástupci rodin také příležitost vyjádřit svými vlastními slovy, co konkrétně by jim pomohlo v jejich situaci, co by jim usnadnilo život. Možnosti uvést konkrétní připomínky využilo 55 dotázaných, kteří mohli uvést až tři náměty. Náměty byly následně rozříděny do několika tematických okruhů, které jsou znázorněny v tabulce č. 4.

Nejčastěji zmiňovanou oblastí je **oblast dopravy**, do níž patří zejména problém nebezpečných přechodů pro chodce a nebezpečných křižovatek. V souvislosti s nimi se několikrát objevil požadavek, aby na těchto místech hlídali policisté. Jako místa

problematická s ohledem na **dopravní bezpečnost** a zejména bezpečnost chodců byly uvedeny: přechod v ústí ulice Dušní do ulice Dlouhá, na Národní třídě, křižovatka ulic Revoluční a Dlouhá, přechody v ulicích Lazarská, Vodičkova a Spálená a více přechodů na ulici Janáčkova. Objevilo se také přání zklidnit dopravu na mostě Legií a na Smetanově nábřeží.

Další frekventovaně zmiňovanou oblastí je **čistota a klid**. Konkrétně si zástupci stěžují na množství psích exkrementů na ulicích, pročež navrhují řešení v podobě větší osvěty zacílené na pejskaře a zároveň přísnější postihy. Do této kategorie dále patří hluk, který respondentům vadí zejména v nočních hodinách, a proto navrhují, aby policie více hlídala v ulicích a po nocích klid zajišťovala. Zařadit do této kategorie lze i postřeh, že by policie měla hlídat, aby vozy taxislužeb vypínaly motory při parkování u chodníků a neobtěžovaly tak výfukovými plyny. Respondentům rovněž vadí nepořádek okolo hřišť, škol a obchodů.

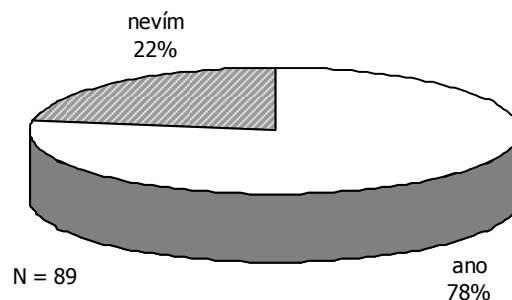
Třetí nejčastěji zmiňovanou kategorií je **hlídání dětí**. Do ní je zařazeno přání, aby školní družiny byly přístupné i starším dětem a aby byla zvýšena kapacita mateřských škol a jeslí, která nedostačuje. Několikrát se v průzkumu rovněž objevila poptávka po individuálním hlídání dětí, které by bylo finančně dostupné a probíhalo i v pozdějších hodinách, než umožňují mateřské školy nebo také v případě nemoci dítěte. Zajistit péči o děti by napomohla i větší nabídka volnočasových aktivit pro děti a mládež. Konkrétně byl zmíněn nedostatek kroužků (např. keramického) nebo možnost poslat děti na letní příměstský tábor. Objevila se zde i přání mít možnost svozu dětí na kroužky. Byla zde však zmíněna i absence tělocvičny pro dospělé či nedostatek cyklostezek.

Parkování se rovněž umístilo na jedné z čelných příček žebříčku problémů, které ve svém okolí respondenti vnímají. Nejvíce vadí parkování aut, kdy vozy příliš zasahují do ploch chodníků a ztěžují pohyb chodců. Někteří respondenti navrhují častější kontroly parkování ze strany policie a přísnější postihy. Byly zmíněny i nedostatečné možnosti parkování v lokalitě a přeplněnost automobily.

Znovu se objevuje problematika **práce/zaměstnání**. Někteří respondenti by velmi přivítali možnost práce na zkrácený úvazek, který by jim umožnil neohrozit finanční situaci rodiny a pozici v povolání, zároveň by dovolil věnovat se dětem. V kategorii **socio-patologických jevů** vadí respondentům zejména prodej drog na Václavském náměstí, množství opilých lidí v ulicích a žebrání. Do kategorie společenské vyžití byly zařazeny zejména postesky týkající se absence restaurací a kaváren, které by byly nekuřácké a nabízely by možnost zavítat sem i s dětmi. V případě kategorie podnikání někteří respondenti zmínili, že jim v Praze 1 chybí zejména obchody s potravinami a řeznictví.

Důležitým aspektem života ve města je také **bezpečnost**. V průzkumu jsme zjišťovali, zda v MČ Praha 1 existují z pohledu dospělých místa nebezpečná pro děti a mládež. Tři čtvrtiny dotázaných dospělých si myslí, že taková místa v Praze 1 jsou. Obecně se jedná o okolí barů, okolí sexshopů, noční podchody, vestibuly metra, parky, veřejná WC, okolí nákupních center, nonstop herna a místa, kde se scházejí uživatelé drog nebo dealeři drog. V následující tabulce jsou uvedena konkrétní místa, která jsou vnímána jako nebezpečná.

Graf č. 14 – Existují v MČ Praha 1 nebezpečná místa?

Tabulka č. 2 - Seznam nebezpečných míst v MČ Praha 1

Ulice/Místa	
Hlavní nádraží	Štvanice
Masarykovo nádraží	oblast "U Bulhara"
okolí Národního muzea	Novotného lávka
Karlovo náměstí (zejména park)	spodní část Petřínského parku na dětském hřišti
Masarykova třída	Žofín
Karlova ulice	Františkánská zahrada
Národní třída	okolí Zlatého kříže
ulice Malá Štupartská	okolí Roxy klubu a průjezd domu vedle vchodu
ulice Jakubská	Můstek
Truhlářská ulice	prostor mezi Hlavním nádražím a Opletalovou,
ulice Spálená	metro Národní třída a metro Náměstí republiky, kde se shromažďují opilci
ulice Myslíkova	Kampa
ulice M.D. Rettigové	Střelecký ostrov
roh ulic Jakubské a Malé Štupartské	Petřín
Jindřišská ulice	okolí Karlových lázní

V odpovědích se často objevovala spojitost uvedeného místa s negativním jevy. Ty dle respondentů představují zejména lidé závislí na drogách, vandalové a dealeri drog. Průzkum se také snažil zjistit, jaká opatření by podle respondentů mohla situaci na těchto místech vyřešit. Návrhy uvedlo 55 respondentů a týkaly se zejména výskytu těchto osob – zde převážilo (ve 45 případech) řešení v podobě častějšího výskytu pěších policejních hlídek. Další návrhy se pak dotýkaly bezpečnosti chodců.

-častější obchůzky míst policií a důslednější kontrola

-streetwork

-větší tlak policie na prostitutky

-omezení počtu heren, herních automatů a bufetů s alkoholem

-rekonstrukce kamerových systémů

-středisko pro bezdomovce v centru

-přítomnost policistů při večerních a ranních hodinách v místech, kudy chodí děti do škol

-retardéry na Václavském náměstí

-pokutovat parkování na chodnících

-kamerový systém na hřištích a v okolí škol

5. Děti a mládež

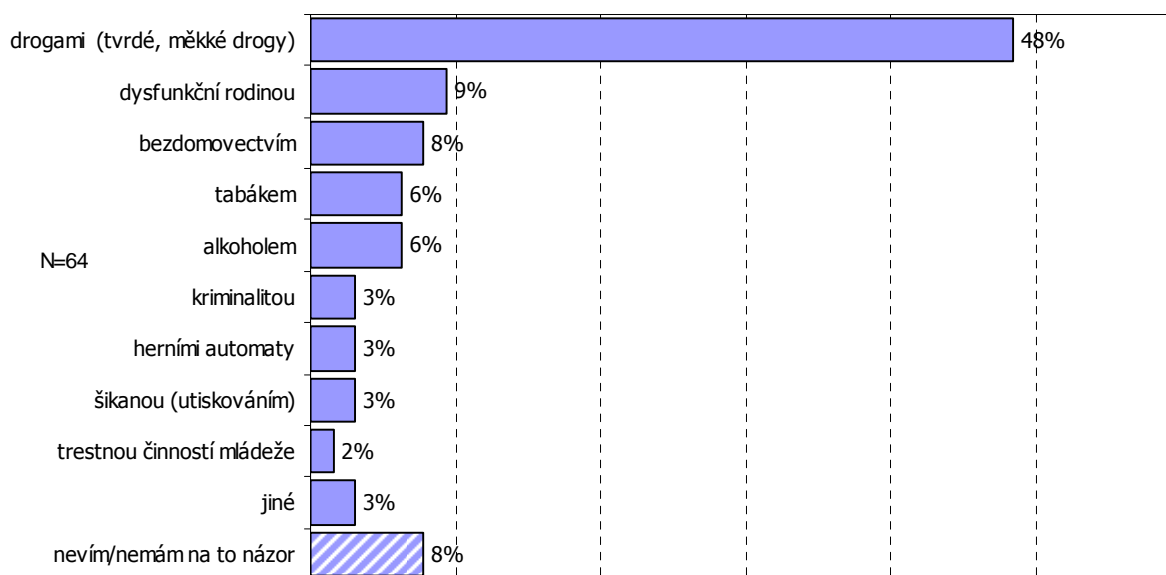
Na kvalitu života rodin mají zásadní vliv i celkové společenské podmínky, v které působí na děti a mládež. Při životě v lokalitě tyto podmínky reflektují celkovou atmosféru ve společnosti i reálný stav věcí v jejich bydlišti. Zejména na mladé lidi působí, jak vypadá život v jejich okolí, ať už co do estetické podoby, možností trávení volného času, způsobu života dospělých v jejich okolí, apod. Lapidárně řečeno, je rozdíl, zda je lokalita plná parků a hřišť nebo nonstop barů s hracími automaty. Na děti a mládež působí řada negativních vlivů, kterým musí čelit, a které mohou zásadně ovlivnit celý jejich další život. Průzkum se proto zaměřil i na to, jaké sociálně patologické jevy vnímají rodiče coby nejvíce rizikové pro děti a mládež v Praze 1. Respondenti mohli vybrat pouze jednu odpověď.

2009

Jednoznačně nejvyšší ohrožení představují pro dotázané s ohledem na děti a mládež **drogy**, ať už měkké či tvrdé. Jako možný zdroj ohrožení dětí a mládeže je uvedla téměř polovina z nich. Přibližně desetina zástupců rodin vidí největší riziko v dysfunkčních rodinách. S rizikem drogových závislostí, ale i s ekonomickou situací a vysokými nájmy v Praze může souviset relativně vysoká (8%) obava, že mládeže se týká riziko bezdomovectví. Tato obava může rovněž vyplývat z pocitu, že není zajištěn dostatečně funkční systém institucionální ochrany mládeže před pádem do bezdomovectví.

Ostatní možné negativní vlivy, jako alkohol, kriminalita, herní automaty, šikana, či trestná činnost mládeže nejsou vnímány respondenty v Praze 1 jako příliš významné. Jako nejvíc ohrožující je vnímá 6% a méně procent dotázaných. V pohledu rodičů se zdají být tyto jevy v Praze 1 co do vlivu na děti a mládež v Praze 1 na relativně bezpečné úrovni (graf č. 15).

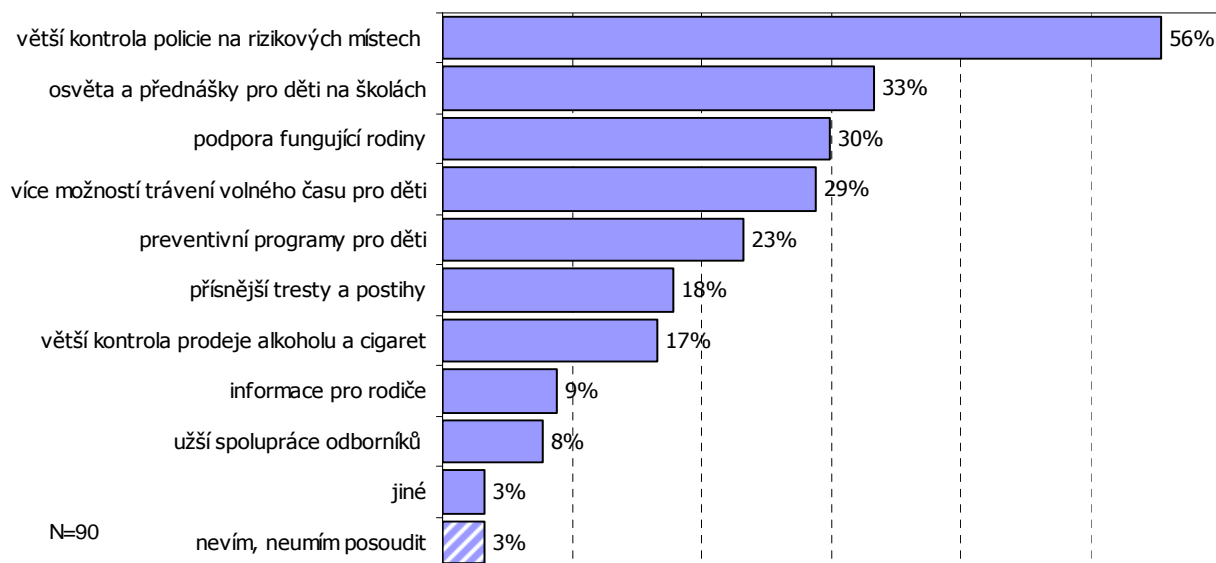
Graf č. 15 - Čím jsou ohroženy děti a mládež

S uvedenými jevy, které děti a mládež potenciálně mohou ohrožovat, se dá bojovat nebo jim předcházet různými způsoby. Průzkum se kromě identifikace rizik zaměřil i na to, jaká řešení rodiče vnímají jako vhodná.

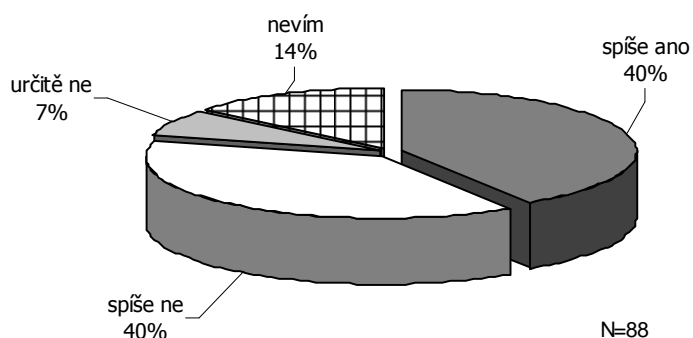
Mezi možnostmi snížení rizika ohrožení dětí vede v očích respondentů větší kontrola policie na rizikových místech, kterou uvedla více než polovina dotázaných. Druhou nejvíce upřednostňovanou strategií je osvěta a přednášky pro děti na školách, které uvedla třetina dotázaných. Podobný podíl respondentů považuje za vhodnou podporu fungující rodiny a nabídku více možností trávení volného času. Je evidentní, že z pohledu respondentů by měl být boj se sociálně patologickými jevy kombinací represe ze strany policie, která kontroluje riziková místa a prevence, která spočívá v osvětě a dostatečné nabídce smysluplného trávení volného času. Podle zhruba pětiny respondentů by dále měli být původci společensky nežádoucích aktivit přísněji trestáni a postihováni a měl by být více kontrolován prodej alkoholu a cigaret na území Prahy 1. Vše podrobně znázorňuje graf č. 16.

2009

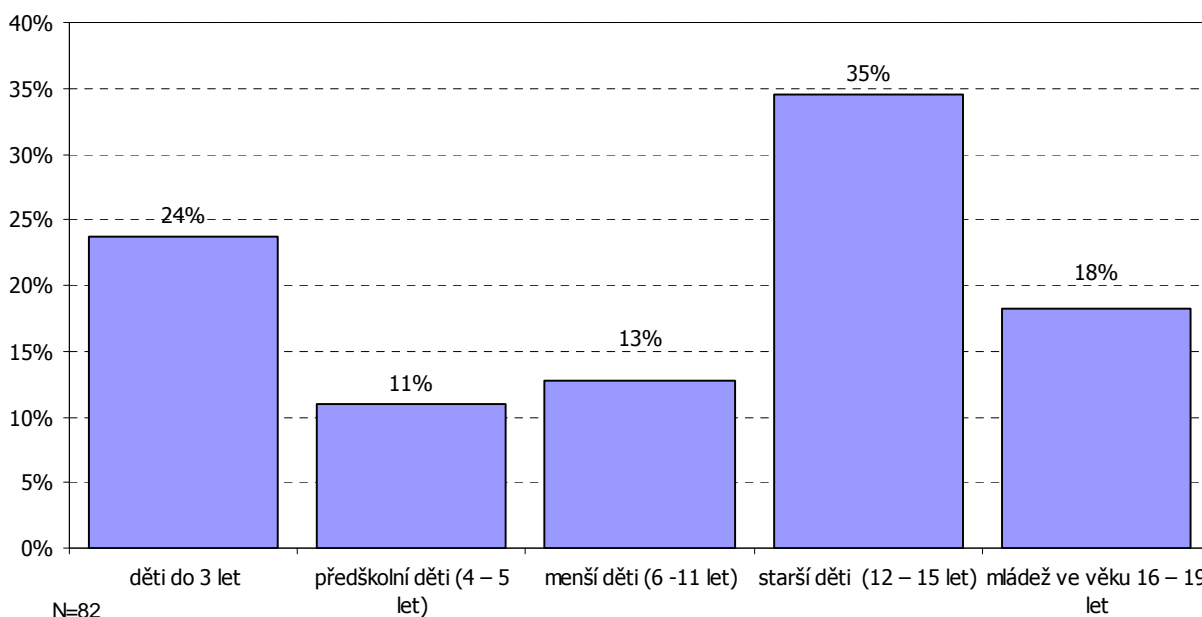
Graf č. 16 - Identifikace řešení snižujících riziko

S výskytem sociálně patologického chování dětí a mládeže často souvisí nedostatečná nabídka volnočasových aktivit v jejich bydlišti. Tento průzkum proto zjišťoval, nakolik jsou rodiče spokojeni s šíří nabídky takových aktivit pro děti a mládež na území Prahy 1. Dá se říci, že mezi respondenty jako celkem panuje ambivalentní postoj. Nespokojena je celkově téměř polovina dotázaných, kdy spíše nespokojeny jsou dvě pětiny a určitě nespokojeno je 7% respondentů. Na druhou stranu spíše spokojeny s nabídkou těchto aktivit jsou rovněž dvě pětiny dotázaných rodičů. Avšak nikdo není bezvýhradně spokojen.

Mezi potřebami dětí a mládeže využívat nabídku volnočasových aktivit panují značné rozdíly. Průzkum proto také zjišťoval, u kterých věkových skupin dětí či mládeže konkrétně považují respondenti tuto nabídku za nedostačující. Nejvíce je nedostatek patrný v případě starších dětí ve věku dvanácti až patnácti let, který uvádí více než třetina z celkového počtu těch, kteří nabídku aktivit pro děti a mládež obecně postrádají. Další skupinou dětí, v jejichž případě nabídku aktivit rodiče nejvíce postrádají, jsou děti ve věku do tří let. V jejich případě považuje nabídku za nedostatečnou téměř čtvrtina respondentů. Jako nejméně problematický se objem nabídky aktivit jeví v případě předškolních dětí ve věku čtyř až pěti let (11%) a menších dětí ve věku šesti až jedenácti let (13%).

Graf č. 17 - Míra spokojenosti rodičů s nabídkou VČ aktivit pro děti a mládež

Graf č. 18: Identifikace skupin dětí a mládeže, pro něž je nabídka VČ aktivit nedostatečná

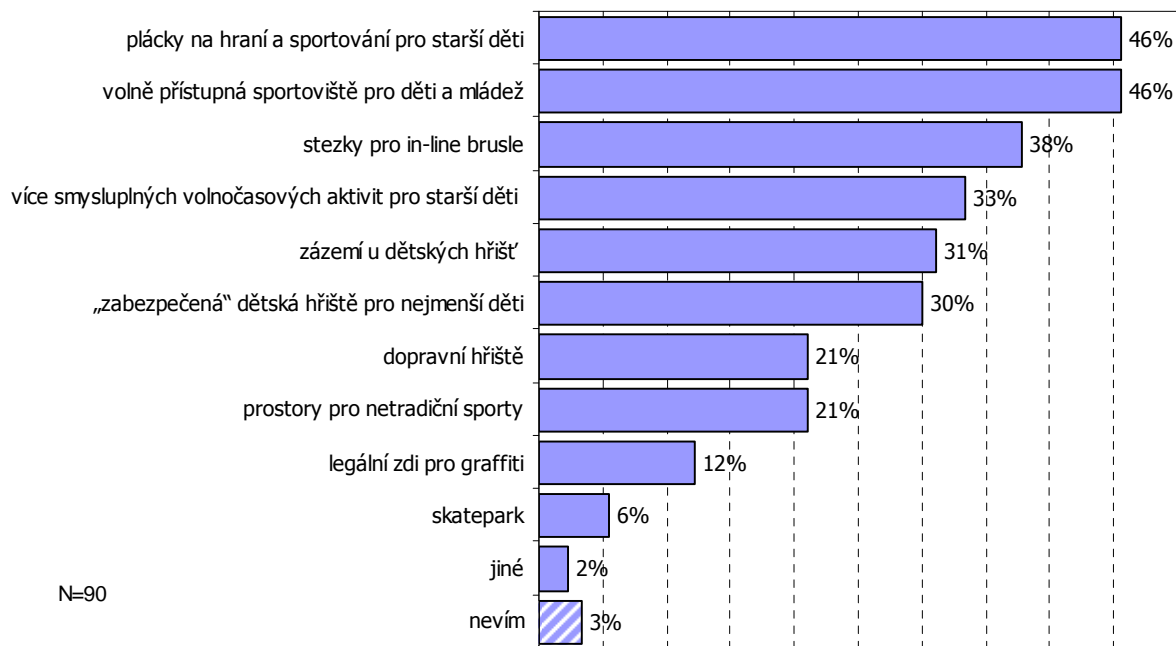

Zařízení pro volnočasové a sportovní aktivity dětí a mládeže existuje bezpočet druhů. Jejich existence ve městech umožňuje dětem a mládeži trávit volný čas smysluplně aktivitami s vrstevníky, kolektivním sportem či individuálně. Respondenti tohoto průzkumu se pokusili vyjádřit, které z nich by si konkrétně v lokalitě Prahy 1 přáli. Zdaleka nejvíce se projevuje poptávka po plátcích na hraní a sportování pro starší děti a po volně přístupných sportovištích pro děti a mládež. Taková zařízení chybí téměř polovině dotázaných. Dvěma pětina respondentů chybí stezky pro in-line bruslení. Volání po trasách se pravděpodobně pojí s rozšířeným pocitem nebezpečí v dopravě, který tento průzkum u respondentů identifikoval. In-line stezky umožňují bruslařům vyhnout se motorovým vozidlům a provozovat tuto aktivitu v bezpečí. Třetina respondentů postrádá, jak se projevilo již výše, dostatek smysluplných volnočasových aktivit pro starší děti. To se týká zejména dětí ve věku jedenácti až patnácti let.

U stávajících hřišť postrádá zhruba třetina respondentů zázemí zejména v podobě toalet, což má pravděpodobně souvislost s čistotou veřejných prostranství, kterou respondenti tohoto průzkumu rovněž kritizují. Dětských hřišť se týká ještě další nedostatek – podle cca třetiny respondentů jim chybí zabezpečení. Tím se myslí zejména ochrana proti vnikání psů přes den či návštěvníků přes noc, kteří tato místa znečišťují.

Nabízí se prostor i pro dopravní hřiště a netradiční sporty. Jejich zřízení by ocenila v obou případech zhruba pětina respondentů. Méně citelně je pocíťována absence skateparku a legálních ploch pro graffiti.

2009

Graf č. 19: Co chybí pro smysluplné trávení volného času dětí a mládeže

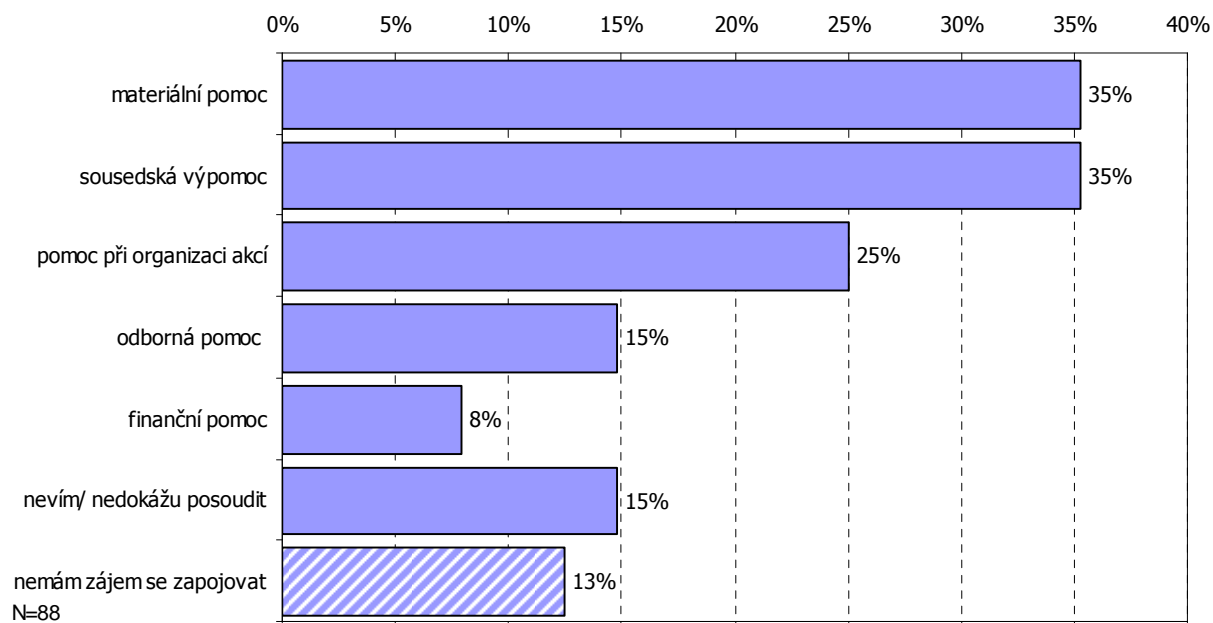
6. Zapojení do dění v komunitě rodin s dětmi

Pro život v lokalitě je důležité, aby se její obyvatelé zapojovali do veřejného dění a vztahů s ostatními spoluobyteli. V lokalitách, kde toto probíhá s vyšší intenzitou, neočekávají občané pasivně aktivity ze strany úřadů a institucí, ale snaží se zlepšovat podmínky svého života sami a pokouší se s úřady vytvářet spíše aktivní partnerství. Při takovém nastavení komunity vycházejí aktivity zezdola, od občanů samotných. Proto i tento průzkum zjišťoval, zda by se dotázaní chtěli zapojit do dění v komunitě rodin s dětmi a jaký způsob zapojení by jim konkrétně vyhovoval.

Více než třetina rodin je ochotna pomoci ostatním lidem materiálně, např. darováním věcí, jako je oblečení, které sami již nepotřebují, ale někomu by mohlo být k užitku. Stejně vysoký podíl respondentů projevil ochotu k sousedské pomoci - např. ve formě odvozu dětí na kroužky, v čemž by se rodiče mohli střídát a usnadnit si tak organizování volného času pro své děti. Čtvrtina dotázaných by byla ochotná pomoci při organizování různých akcí v lokalitě. Někteří rodiče by rovněž mohli nabídnout i své odborné znalosti a dovednosti, a pomoci tak organizacím zaměřeným na děti a mládež (vyhovovalo by šestnácti procentům dotázaných). Téměř desetina rodin by mohla přispět i finančně. 13% respondentů vyjádřilo svůj nezájem zapojit se do dění v komunitě, což je relativně nízký podíl a pozitivní skutečnost s ohledem na komunitní život v lokalitě Prahy 1. Preference znázorňuje graf č. 20.

2009

Graf č. 20 – Způsob zapojení do dění

III. Shrnutí

Senioři

➤ V našem vzorku je zastoupeno 45% uživatelů sociálních služeb nebo osob pečujících o člena rodiny, který služby využívá. Dotázanými nejvíce využívanou službou je pečovatelská služba (uvedlo 46% dotázaných) a sociální poradenství (33%). Nejčastějším důvodem nevyužívání sociálních služeb je soběstačnost (uvedlo 70% dotázaných) nebo dostatečná pomoc ze strany rodiny (18%). O využívaných službách se jejich uživatelé dozvěděli nejčastěji od přátel, spolupracovníků nebo známých (32%), od člověka, který se s podobným problémem setkal (23%) nebo od lékaře (22%).

➤ Informace o nabízených službách se podle třetiny dotázaných nedostanou k potřebným, podle čtvrtiny respondentů jsou informace roztržité a nepřehledné. Nejvíce by seniorům vyhovovalo, kdyby se o nabízených službách mohli dozvědět v Měsíčníku Praha 1 (47%), na bezplatné poradenské telefonní lince (41%) nebo v Katalogu sociálních a dalších souvisejících služeb (35%).

➤ Největší problémy dotázaným seniorům působí těžší domácí práce (37%), pochůzky po úřadech nebo návštěvy lékaře (26%), vyřizování různých záležitostí (26%) a ztížená možnost získat místo v domě s pečovatelskou službou (26%). Častým problémem je bydlení, podle 39% respondentů chybí v Praze 1 malometrážní byty pro seniory a podle 38% domy s pečovatelskou službou. Pro smysluplné trávení volného času chybí zejména možnosti kulturního vyžití a finance.

➤ K celkovému zlepšení života seniorů v Praze 1 by podle dotázaných prospěla údržba a péče o komunikace a chodníky (58%), více veřejné zeleně (34%) a lepší přístup okolí k seniorům (32%). V osobní situaci by nejčastěji pomohly dostupné a kvalitní sociální služby, výpomoc a asistence, příjemné prostředí k životu bez zbytečných bariér a řešení bytové situace.

➤ V případě potřeby pomoci by se dotázaní obrátili nejčastěji na poskytovatele sociálních služeb (40%) nebo na rodinné příslušníky (31%). 41% dotázaných by uvítalo pomoc ze strany dobrovolníka. Využili by ho nejčastěji jako doprovod nebo pro výpomoc v domácnosti.

➤ Pokud by si senioři mohli vybrat, jakému způsobu pomoci a péče o svou osobu by dali přednost, chtěli by nejčastěji žít ve vlastní domácnosti s využitím pomoci sociálních služeb (44%) nebo rodiny (23%).

Rodiny s dětmi a mládež

➤ Rodiny s dětmi a mládeží v Praze 1, jejichž zástupci vyplnili dotazník, užívají některou ze služeb nebo volnočasových aktivit v 73% případů. Nejčastěji jsou využívány služby Mateřského centra YMCA (56%), různé kroužky pro děti a mládež (39%), služby Mateřského centra Kampa (31%) a sportovní aktivity (27%). Ostatní uvedené služby jsou využívány méně než 15% dotázaných.

➤ O poskytovaných službách se dotázaní dozvěděli nejčastěji od rodiny, přátel a známých (50%), nebo prostřednictvím internetu (31%). K zlepšení povědomí o nabízených službách by mohlo přispět více informací v Měsíčníku PRAHA 1 (40%), prostřednictvím elektronického katalogu služeb a volnočasových nabídek (34%) a prostřednictvím škol (29%).

➤ Podle dotázaných nejvíce chybí možnost volby různých typů mateřských škol, základních škol a jeslí (38%) včetně samotných míst v mateřských školách (38%). Nedostatečná je podle třetiny dotázaných nabídka klubů dětí a mládeže.

➤ Největší problémy působí polovině dotázaných nedostatečná dopravní bezpečnost na křižovatkách a přechodech pro chodce (51%) a nedostatečná možnost výkonu zaměstnání na zkrácený úvazek (47%) a návrat do zaměstnání po rodičovské dovolené (25%), což spolu do značné míry souvisí.

➤ Zástupci rodin nejčastěji uváděli, že by obecně rodinám život v Praze 1 pomohla zlepšit čistota a pořádek v ulicích, parcích apod. (64%) a důsledná kontrola zákazu pobíhání psů na místech pro děti (36%). Třetina dotázaných by rovněž uvítala údržbu stávajících hřišť a sportovišť.

➤ Nejvíce dotázaných (48%) se domnívá, že jsou děti a mládež v dnešní době nejvíce ohroženy drogami. Snížit riziko ohrožení drogami i dalšími negativními jevy by podle názoru nadpoloviční většiny dotázaných nejvíce pomohla kontrola policie na rizikových místech. Pozornost by se měla věnovat rovněž osvětě.

➤ Větší pozornost by měla být věnována potřebám starších dětí. Pro smysluplné trávení volného času jim chybí podle 64% dotázaných více volně přístupných sportovišť a plácků na hraní, a také údržba stávajících sportovišť (35%). Místa pro děti by podle 36% respondentů měla být zabezpečena proti pobíhání psů.

➤ Většina dotázaných je toho názoru, že v Praze 1 existuje řada míst, nevyhovujících z hlediska dopravní bezpečnosti i bezpečnosti osobní. Téměř polovina dotázaných uvedla nějaké nebezpečné místo. Zvýšit dopravní bezpečnost i osobní bezpečnost by podle většiny respondentů měly zajistit častější pěší hlídky policie.

➤ Ochotu zapojit se do dění komunity rodin s dětmi projevily cca čtyři pětiny dotázaných. Nejčastěji by to bylo prostřednictvím materiální pomoci (35%), sousedskou výpomocí (35%) a pomocí při organizování akcí (25%).